

Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі "Агробизнес-2017" бағдарламасын бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 18 ақпандағы № 151 қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 13 наурыздағы № 113 қаулысымен.

Ескерту. Күші жойылды – ҚР Үкіметінің 13.03.2017 № 113 қаулысымен.

Ескерту. Қаулының тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Үкіметінің 07.11.2016 № 668 қаулысымен.

"Мемлекет басшысының 2012 жылғы 14 желтоқсандағы "Қазақстан-2050" стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты" атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі шаралар туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2012 жылғы 18 желтоқсандағы № 449 Жарлығына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі "Агробизнес-2017" бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) бекітілсін.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Үкіметінің 07.11.2016 № 668 қаулысымен.

2. Жауапты орталық және жергілікті атқарушы органдар, ұлттық холдингтер, компаниялар мен ұйымдар (келісім бойынша) "Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 4 наурыздағы № 931 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының Стратегиялық даму жоспарын, мемлекеттік және үкіметтік бағдарламаларды, мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларын, аумақтарды дамыту бағдарламаларын әзірлеу, іске асыру, мониторинг жүргізу, бағалау және бақылау, сондай-ақ Елді аумақтық кеңістікте дамытудың болжамды схемасын әзірлеу, іске асыру және бақылау қағидаларына сәйкес Бағдарламаның іске асырылу барысы туралы ақпарат берсін

Ескерту. 2-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Үкіметінің 07.11.2016 № 668 қаулысымен.

3. Мыналардың күші жойылды деп танылсын:

1) "Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 12 қазандағы № 1052 қаулысы;

2) "Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 12 қазандағы № 1052 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 1 шілдедегі № 749 қаулысы;

3) "Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 12 қазандағы № 1052 қаулысына өзгерістер енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 11 маусымдағы № 776 қаулысы.

4. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының

Премьер-Министрі

С. Ахметов

Қазақстан Республикасы
Үкіметінің
2013 жылғы 18 ақпандағы
№ 151 қаулысымен
бекітілген

Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі "Агробизнес-2017" бағдарламасы

Ескерту. Бағдарлама жаңа редакцияда - ҚР Үкіметінің 07.11.2016 № 668 қаулысымен.

1. Бағдарламаның паспорты

Атауы	Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі "Агробизнес-2017" бағдарламасы
Әзірлеу үшін негіз	Мемлекет басшысының 2012 жылғы 14 желтоқсандағы "Қазақстан-2050" стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты" атты Қазақстан халқына Жолдауы
Әзірлеу және іске асыру үшін жауапты мемлекеттік органдар	Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі (бұдан әрі – ҚР АШМ), облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдіктері
Максаты	Қазақстан Республикасының (бұдан әрі – ҚР) агроөнеркәсіптік кешені (бұдан әрі – АӨК) субъектілерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін жағдайлар жасау 1. АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыру. 2. АӨК субъектілері үшін тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру: 1) өсімдік шаруашылығындағы тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру; 2) астық сақтау жөніндегі қызметтердің физикалық қолжетімділігін арттыру; 3) ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер (бұдан әрі – АШТӨ) үшін судың

		экономикалық	қолжетімділігін	арттыру;
		4) мал шаруашылығындағы және тауарлы балық өсірудегі тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру;		
		5) ауыл шаруашылығы шикізатын терең қайта өңдеу өнімінің өндірісі үшін тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру;		
		6) қаржылық қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру;		
		7) басым инвестициялық жобаларды іске асыру шеңберінде тауарларға, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерге қолжетімділікті арттыру;		
Міндеттері		8) білім беру қызметтерінің, аграрлық ғылым нәтижелерінің және консультациялық көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру.		
		3. АӨК субъектілерін қамтамасыз етудің мемлекеттік жүйелерін дамыту:		
		1) фитосанитариялық қауіпсіздік жүйесін дамыту;		
		2) ветеринариялық қауіпсіздік жүйесін дамыту.		
		4. АӨК-ні мемлекеттік реттеу жүйелерінің тиімділігін арттыру:		
		1) ауыл шаруашылығына агрохимиялық қызмет көрсету тиімділігін арттыру;		
		2) суармалы жерлердің мелиорациялық жай-күйін мониторингтеу мен бағалаудың тиімділігін арттыру;		
		3) ауыл шаруашылығы дақылдарының мемлекеттік сорттық сынау тиімділігін арттыру;		
		4) АӨК субъектілері үшін мемлекеттік қызметтер көрсету жүйесін дамыту;		
		5) ауыл шаруашылығындағы техникалық реттеу жүйесін дамыту;		
		6) АӨК-дегі мемлекеттік бақылау және қадағалау жүйесінің тиімділігін арттыру;		
		7) органикалық ауыл шаруашылығы өнімдерінің өндірісі мен айналымын дамыту үшін жағдайлар жасау;		
		8) ауыл шаруашылығы кооперациясын дамыту;		
		9) агроөнеркәсіптік кешен саласындағы халықаралық ынтымақтастықты дамыту.		
Іске асыру мерзімі		2013 – 2017 жылдар		
		1) АӨК субъектілерін субсидиялау есебінен ауыл шаруашылығын мемлекеттік қолдау көлемін 2017 жылы 3,6 есе ұлғайту;		
		2) АӨК субъектілерінің борыштық жүктемесін қарыздарды қайта қаржыландыру және қайта құрылымдау есебінен жалпы сомасы 500 млрд. теңгеге кемінде 9 жылға ұзарту;		
		3) кредиттер мен лизингтің қолжетімділігін арттыру жөніндегі шаралар есебінен АӨК-ге тартылған мемлекеттік емес кредит қаражатының көлемі 2013 – 2017 жылдары 1,1 трлн. теңгеге дейін болады;		
Нысаналы индикаторлар		4) карантиндік және аса қауіпті зиянды организмдер таралуының қауіптілік коэффициенті 2017 жылы 0,94 % болады;		
		5) мониторингтік зертханалық зерттеулерге ұшырайтын тамақ өнімдерінің үлесі 2017 жылы 0,27 % болады;		
		6) электрондық форматқа көшірілген мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің үлесі 2015 жылы 62 % болады.		
		"Бағдарламаны 2013 – 2017 жылдары іске асыруға республикалық және жергілікті бюджеттерде көзделген жалпы шығыстар барлығы 2 102,3 млрд. теңгені құрайды, оның ішінде:		
Қаржыландыру көздері мен көлемдері	2013 жылы	–	339,7 млрд.	теңге
	2014 жылы	–	466,0 млрд.	теңге*
	2015 жылы	–	543,2 млрд.	теңге*
	2016 жылы	–	356,7 млрд.	теңге
	2017 жылы – 396,7 млрд. теңге			

* – сомалар тиісті қаржы жылына арналған мемлекеттік бюджетке сәйкес нақтыланатын болады.

2. Кіріспе

ҚР тәуелсіздігі кезеңінде елдің АӨК-сінде елеулі нәтижелерге қол жеткізілді: нарықтық қатынастар негізінде өндірістің тұрақты өсуі байқалады, еңбек өнімділігі мен өндіргіштігі артуда, саланың негізгі қорларын жаңарту және инфрақұрылымын қалпына келтіру жүргізілуде, негізгі тамақ өнімдері бойынша өзін-өзі қамтамасыз етуге қол жеткізілді, дәнді, майлы дақылдар, балық аулау өнімдері экспортының айтарлықтай өсуі орын алды.

2011 жылы елдің жалпы ішкі өнімінің (бұдан әрі – ЖІӨ) көлеміндегі ауыл шаруашылығы өнімінің үлесі 5,1 %-ды құрады, ауыл шаруашылығында жұмыс істейтіндердің еңбек өнімділігі 2005 жылдан бастап 2011 жылдар аралығындағы кезеңде жылына 9,3 % орташа жылдық өсу қарқынымен бір жұмыс істейтін адамға 304,2 мың теңгеден 498 мың теңгеге дейін өзгерді, ауылдық жерлерде шамамен 7,48 млн. адам немесе Қазақстанның жалпы халқының 45%-ы тұрды.

Қазіргі уақытта әлемдік аграрлық экономика мен демографияның жаңа үрдістері қалыптасуда, өңірдегі ықпалдастыру процестері нақты дами бастады, жаһандық климаттық өзгерістер болуда. Қазақстан Кеден одағына (бұдан әрі – КО) кірді, таяу кезеңде Дүниежүзілік сауда ұйымына (бұдан әрі – ДСҰ) кіреді деп жоспарлануда. Алайда, саладағы еңбек өнімділігінің төмен деңгейі, пайдаланылатын технологиялардың жетілдірілмеуі, өндірістің ұсақ тауарлы болуы ауыл шаруашылығы өндірісін қарқынды негізде жүргізуге, материалдық, еңбек және басқа ресурстарды неғұрлым толық пайдалануды қамтамасыз етуге, экологиялық талаптарды сақтауға мүмкіндік бермейді. Бұл факторлар отандық аграрлық сектордың бәсекеге қабілеттілігін төмендетеді, мұның өзі ДСҰ мен КО жағдайларында шетелдік өнім импортының үстем болуына, жергілікті өндірушілердің өткізу нарықтарынан ығыстырылуына әкелуі мүмкін.

Ел халқының көбеюі орын алуда, тиісінше азық-түлік өнімдерін тұтыну қарқынды өсіп, тұтыну құрылымы неғұрлым сапалы өнімдер жағына қарай өзгеруде. Елді азық-түлікпен қамтамасыз етудегі, халықты жұмыспен қамтуды арттырудағы және республиканы экономикалық дамытудағы ауыл шаруашылығының рөлін Мемлекет басшысы бірнеше рет, оның ішінде ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың "Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты" атты 2012 жылғы 27 қаңтардағы Қазақстан халқына Жолдауында атап өтті.

Сыртқы және ішкі ортаның өзгерген жағдайларында Қазақстанның КО-ға кіруі мен ДСҰ-ға алдағы кіруіне, саланы мемлекеттік реттеу мен жаңғыртудың жаңа тетіктерін қолдану қажеттілігіне байланысты ҚР АӨК-сін дамытудың жаңа бағдарламасы әзірленді.

3. Агроөнеркәсіптік кешендегі ағымдағы ахуалды талдау

ҚР АӨК жалпы өнімінің көлемі ауыл шаруашылығы өнімдерінің 2007 жылғы 1089,4 млрд. теңгеден 2011 жылғы 2286 млрд. теңгеге дейінгі және қайта өңдеу өнімдерінің 2007 жылғы 490,8 млрд. теңгеден 2011 жылғы 828 млрд. теңгеге дейінгі өсуімен орнықты үрдісті көрсетті. Соңғы 5 жылда ауыл шаруашылығы өнімдерінің жалпы көлемінің орташа өсу қарқыны 20 %-ды, қайта өңдеу өнімдері 12,2 %-ды құрады.

1-сурет. Ауыл шаруашылығының жалпы өнімдерін өндіру көлемі

Дереккөз: ҚР Статистика агенттігі

2-сурет. Тамақ өнімдері өндірісінің көлемі

Дереккөз: ҚР Статистика агенттігі

5 жылда түйінді қайта өңдеу өнімдері өндірісінің орташа жылдық жалпы көлемі 650 млрд. теңгеден асты.

1-кесте. Қайта өңдеу өнімдерін өндіру, млрд. теңге

Көрсеткіш	2007	2008	2009	2010	2011
Тамақ өнімдерін өндіру	490,8	623,5	629,8	695,2	828,0
Етті қайта өңдеу мен консервілеу және ет өнімдерін өндіру	50,2	59,7	69,7	77,6	102,8

Балықты, шаян тәрізділерді және ұлуларды қайта өңдеу және консервілеу	6,3	6,9	7,3	8,1	9,6
Жемістерді және көкөністерді қайта өңдеу мен консервілеу	68,2	60,8	69,6	68,3	87,6
Өсімдік және жануарлар майлары мен тоңмайларын өндіру	43,6	60,4	42,9	85,6	72,3
Сүт өнімдерін өндіру	89,4	101,5	103,5	117,3	132,8
Ұн тарту өнеркәсібінің өнімдерін, крахмалдар мен крахмал өнімдерін өндіру	79,3	133,2	128,0	119,6	168,2
Нан-тоқаш және ұн өнімдерін өндіру	89,8	110,8	115,3	120,1	133,6
Өзге де тамақ өнімдерін өндіру	57,0	82,5	86,2	90,9	109,0
Жануарларға арналған дайын азық өндіру	6,9	7,6	7,4	7,8	12,1

Дереккөз: ҚР Статистика агенттігі

ҚР ауыл шаруашылығы әлемдік азық-түлік нарықтарына ықпалдасты және сауда теңгерімін қалыптастыруға белсене қатысады.

Алайда, АӨК қайта өңдеу өнімдерінің көптеген түрлері бойынша Қазақстанның импортқа тәуелділігі қалыптасты, айталық, жеміс-көкөніс өнімдері, етті және сүтті қайта өңдеу өнімдері бойынша импортқа тәуелділік деңгейі жоғары.

2-кесте. Қазақстанда 2009 – 2011 жылдары өнімдерді тұтынудағы импорттың үлесі, мың тонна

Өнім	Импорт	Тұтыну	Тұтынудағы импорт үлесі %
2009 – 2011 жылдары орта есеппен, мың тонна			
Жемістер, жүзім және оларды қайта өңдеу өнімдері	573,6	678,3	84,57
Балық және балық өнімдері	67,2	88,7	75,72
Өсімдік майы және құрамында май бар өнімдер	165,4	342,3	48,33
Ет және ет өнімдері	209,2	1 122,2	18,64
Сүт және сүт өнімдері	870,6	5 756,8	15,12
Күнбағыс тұқымы	28,7	316,4	9,06
Көкөністер, бау-бақша дақылдары және оларды қайта өңдеу өнімдері	193,2	3 169,0	6,10
Картоп және оны қайта өңдеу өнімдері	145,3	2 518,7	5,77
Астықты қайта өңдеу өнімдері	43,8	1 989,8	2,20
Жұмыртқа және жұмыртқа өнімдері, млн. дана	33,4	3 565,5	0,94
Астық	110,0	1 1 973,7	0,92

Дереккөз: ҚР Қаржы министрлігінің Кедендік бақылау комитеті (өзара сауда-саттықты қоса алғанда); ҚР Статистика агенттігі; "АӨК-тегі экономикалық саясатты талдау орталығы" ЖШС.

2011 жылы ауыл шаруашылығында 2 196,1 мың адам (жұмыспен қамтылғандардың жалпы санының 26 %-ы) жұмыс істеді, оның ішінде

жалданғандар – 604,8 мың адам (секторда жұмыс істейтіндердің 27,5 %-ы), өзін-өзі жұмыспен қамтығандар – 1591,3 мың адам (секторда жұмыс істейтіндердің 72,5 %-ы).

ҚР-дағы егіс алаңдары 2011 жылы 21 083 мың гектарды құрады. Барлық егіс алаңдарының шамамен 65,7 %-на (13 848,9 мың гектар) бидай егілді. Дәнді дақылдарға 2011 жылы барлық егіс алаңдарынан 76,9 % (16 219,4 мың гектар) бөлінді. Мал басының саны 2012 жылдың басында 5,7 млн. бас ірі қара мал (бұдан әрі – ІҚМ), 18,1 млн. бас ұсақ мал (бұдан әрі – ҰМ), 1,6 млн. бас жылқы, 1,2 млн. бас шошқа, 0,17 млн. бас түйе және 32,9 млн. бас құс болды.

3.1. ҚР АӨК өнімін өткізудің нысаналы ішкі және сыртқы нарықтары

Орталық Азия елдері мен Ауғанстан халқының тез өсуін ескере отырып, Орталық Азия, Еуропалық Одақ (бұдан әрі – ЕО) елдеріне, Ауғанстанға Қазақстан 2018 жылға қарай 7 млн. тоннадан астам астық өнімдерін (бидай, ұн, бидайды терең өңдеу өнімдері) жеткізе алады. Түйінді міндеттердің бірі ұн экспорты бойынша көшбасшылық позицияны сақтап қалу болып табылады, ол импорттаушы елдердің ұн өндіру жөніндегі меншікті қуаттылықтарын дамытуға бағдарлануына байланысты қысқаруы мүмкін. Бидайды терең өңдеу өнімдерінің (крахмал, глютен, дән маңызы және басқалары) экспорты қазіргі уақытта іске қосылып жатқан ұнды терең өңдеу жобалары табысты іске асқан жағдайда шикізат баламасында 0,1 млн. тоннаны құрайды.

Алманың ішкі нарығы 2018 жылға қарай 300 мыңнан астам тоннаны құрайды, бұл ретте импорттық өнімдерге жоғары тәуелділік байқалады (шамамен 50 %), осыған байланысты, мақсат осы өнім бойынша өзін-өзі қамтамасыз етуді ұлғайту болып табылады.

Көкөніс өнімдерінің, оның ішінде қызанақтардың ішкі нарығы 2018 жылға қарай шамамен 4,3 млн. тоннаны құрайды, оның ішінде жергілікті өндірушілер ішкі сұраныстың 90 %-дан астамын қамтамасыз ете алады. Көкөніс өнімдерінің экспорты 2018 жылға қарай негізінен Еуразиялық экономикалық одақ (бұдан әрі – ЕАЭО) елдеріне 55 мың тоннаға дейін құрауы мүмкін. Қайта өңделген және консервіленген көкөністердің, оның ішінде қызанақтың ішкі өндірісі 2018 жылға қарай болжам бойынша 17 мың тоннаға дейін өседі.

Ішкі нарықтағы жүгеріге деген сұраныс 2018 жылға қарай негізінен мал шаруашылығы тарапынан астық түрінде шамамен 0,8 млн. тоннаны құрайды. Иран қазіргі уақытта жыл сайын 5,5 млн. тоннадан астам астық түріндегі жүгері импорттайды және осы өнімді өткізудің перспективалы әлеуетті нарығы болып табылады.

Рапстың ішкі нарығы 2018 жылға қарай шамамен 160 мың тоннаны құрайды, ол жергілікті өніммен қамтамасыз етілетін болады. Сондай-ақ, экспорт көлемін шамамен 100 мың тоннаға дейін ұлғайту әлеуеті бар.

Сояның ішкі нарығы 2018 жылға қарай шамамен 230 мыңнан астам тоннаны құрайды, ол жергілікті өніммен қамтамасыз етілетін болады.

Ресей Федерациясында (бұдан әрі – РФ) импорттық сиыр етінің әлеуетті нарығы жыл сайын кемінде 600 мың тоннаны құрайды, оған Қазақстан 2018 жылға қарай шамамен 10 мың тонна салқындатылған ИҚМ етін жеткізе алады. Сондай-ақ сиыр етінің ішкі нарығы 2018 жылға қарай шамамен 440 мың тоннаны құрайды, қой еті – шамамен 170 мың тонна, жылқы еті – 110 мың тонна, ол отандық өніммен қамтамасыз етілетін болады.

Қой еті мен жылқы еті бойынша ішкі нарықты қамтамасыз етуге бағдар перспективалы, өйткені шектес елдердің ішкі нарықтарының ерекшелігіне байланысты осы өнім түрлерін үлкен көлемде экспорттау мүмкін емес.

Етті қайта өңдеу өнімдерінің ішкі нарығы болжам бойынша 2018 жылға қарай шамамен 74 мың тонна шұжық өнімдерін, 14 мың тоннадан астам ет консервілерін құрайды, оның ішінде жергілікті өнім шамамен 45 мың тонна шұжық өнімдерін және 11 мың тоннадан астам ет консервілерін құрауы мүмкін.

РФ-де импорттық салқындатылған қызыл балық (арқан балық) нарығы жылына шамамен 75 мың тоннаны құрайды, оның ішінде Қазақстан 2018 жылға қарай 1 мың тоннасын импорттай алады, сондай-ақ РФ, ЕО мен басқа елдерге 1 мың тоннаға дейін бекіре мен қара уылдырық экспорттау мүмкіндігі бар. Балық пен балық өнімдерінің ішкі нарығы шамамен 70 мың тоннаны құрайды, оның ішінде жергілікті өнім шамамен 40 мың тоннаны құрауы мүмкін.

Сүт өнімдерінің ішкі нарығы Қазақстанда 2018 жылға қарай сүт баламасында шамамен 1,5 млн. тоннаны құрауы мүмкін, оның ішінде жергілікті өнім сүт эквивалентінде шамамен 1,4 млн. тоннаны құрауы мүмкін.

Мал шаруашылығына арналған құрама жемге деген қажеттілік жылына 3 млн . тоннаға дейін өседі.

Күріш бойынша Қазақстан өзін-өзі қамтамасыз етуге қол жеткізді, саланың басты проблемалары шешілген жағдайда Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы елдеріне күріш жармасы экспортының көлемін 2018 жылға қарай 80 мың тоннаға дейін өсіру әлеуеті бар.

Мақта өндірісінде мақта өсіру үшін жарамды аумақтар ауданы Оңтүстік Қазақстан облысының үш ауданымен шектелген, осыған байланысты өндіріс пен экспортты айтарлықтай өсіруге мүмкіндік болмай отыр.

Биязы жүн нарығында өндірісті жылына 7-8 мың тоннаға дейін өсіру, сондай-ақ өндірілетін жартылай қылшықты және қылшық жүнді қайта өңдеу көлемдерін жылына бірнеше мың тоннаға арттыруға болады.

Жергілікті өндірістің жүгері дәнін терең өңдеу өнімдерінің ішкі нарығы 2018 жылға қарай болжам бойынша шамамен 35 мың тоннаны құрайды, бұл ретте шамамен 7 мың тонна крахмал-сірне өнімдері экспортталады.

3.2. АӨК-ні дамытудың қолданыстағы мемлекеттік реттеу саясатын талдау

Қазіргі кезде АӨК-ні дамытуды мемлекеттік реттеу саясаты мынадай нысандарда іске асырылады:

1) АӨК субъектілері арасында субсидиялар, мемлекеттік сатып алулар және т.б. түрінде әртүрлі мемлекеттік қолдау нысандарын ұсыну;

2) негізгі өндірістік құралдарды – ауыл шаруашылығы техникасының паркін, жабдықтарды, мал басын жаңартуға арналған жағдайларды қолдайтын қаржылық құралдарды қолдану;

3) АӨК субъектілері үшін қаржылық-кредиттік құралдардың қолжетімділігін қамтамасыз ету;

4) АӨК-ні дамыту жобаларына инвестицияларды тарту үшін қажетті жағдайлар жасау;

5) өнім экспортын қолдау;

6) ветеринариялық және фитосанитариялық қауіпсіздік саласында мемлекеттік қызметтер көрсету;

7) ҚР АӨК-сін дамыту үшін қажетті көлік, су, сақтау, қайта өңдеу және өзге де инфрақұрылымдарды сақтау және дамыту;

8) салалық ғылымды дамыту және агротехнологиялық білімді тарату;

9) бюджет қаражатының жұмсалуды бақылау.

Қазақстанда негізінен ақшалай және қаржылық қолдау құралдары басым.

3-кесте. 2007 – 2011 жылдары АӨК-ні дамытуға бөлінген бюджет қаражатының құрылымы

Р/с №	Қаржыландыру бағыты	Үлесі, %
1	Субсидиялар	28
2	Кредиттер	20
3	Инвестициялар мен инвестициялық жобалар	30
4	Өсімдік шаруашылығына, мал шаруашылығына, қайта өңдеуге арналып көрсетілетін қызметтер	20
5	ҒЗТҚЖ және консультациялар	2
	Жиыны	100

Дереккөз: ҚР АШМ

Сандық мәндегі жалпы сома тек 2011 жылы 283,5 млрд. теңгеден асты.

3-сурет. 2007 – 2011 жылдары АӨК-ні дамытуға бағытталған бюджет қаражатының көлемі, млн. теңге

Дереккөз: ҚР АШМ

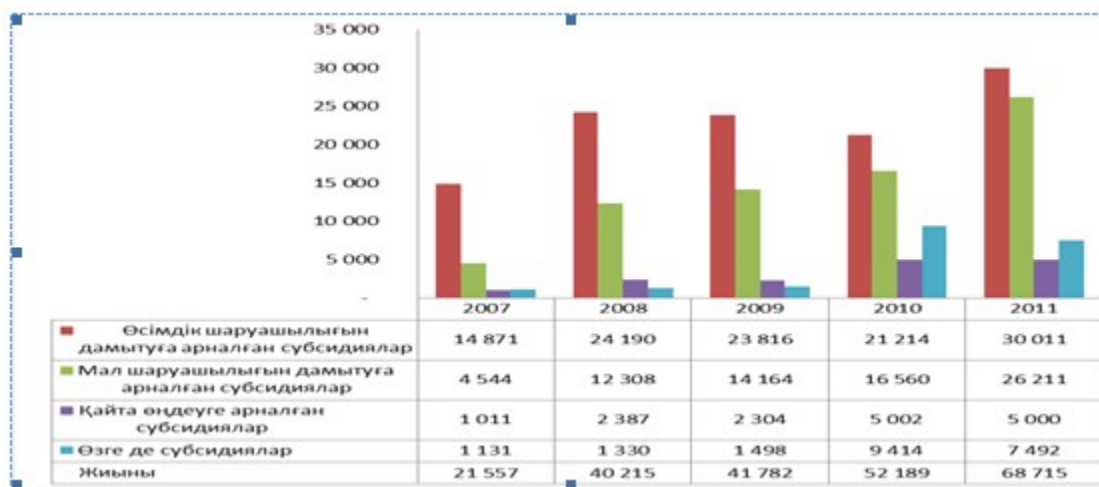
4-кесте. 2007 – 2011 жылдардағы субсидиялау түрлері мен көлемдері, млн. теңге

Субсидиялар түрлері	2007-2011 ж.ж. орташа, млн. теңге	Үлесі %	2011 ж., млн. теңге
Өсімдік шаруашылығын дамытуға арналған субсидиялар	22 820,5	50,8	30 011,4
Мал шаруашылығын дамытуға арналған субсидиялар	14 757,4	32,9	26 211,3
Қайта өңдеуге арналған субсидиялар	3 140,8	7,0	5 000,0
Экспортқа арналған субсидиялар	2 555,8	5,7	5 000,0
Суару суына арналған субсидиялар	1 201,1	2,7	1 248,7
Сақтандыруға арналған субсидиялар	360,7	0,8	1 203,3
Стандарттарды енгізуге арналған субсидиялар	55,5	0,1	40,0
ЖИЫНЫ	44 891,7	100	68 714,6

Дереккөз: ҚР АШМ

Соңғы 5 жылда АӨК-ні субсидиялау 3 еседен астамға ұлғайды.

4-сурет. 2007 – 2011 жылдары АӨК салалары бойынша республикалық және жергілікті бюджет қаражаты есебінен субсидиялау көлемі, млн. теңге

Мемлекеттік қолдаудың мейлінше жоғары деңгейіне қарамастан, бірқатар кемшіліктер байқалады:

1) бірқатар субсидиялар оларға АШТӨ-нің төмен қызығушылығына байланысты тиімсіз (дәнді, майлы, басқа да бірқатар дақылдар өндірісінің 1 гектарына арналған, ІҚМ 1 басына жұмсалатын азыққа арналған субсидиялар және т.б.);

2) субсидияларды әкімшілендіру жоғары шығындармен ұштасады;

3) АШТӨ-нің субсидияларды алуы кешіктіріледі;

4) субсидияларды бөлу тетігі нарықтық бағаларды бұрмалайды;

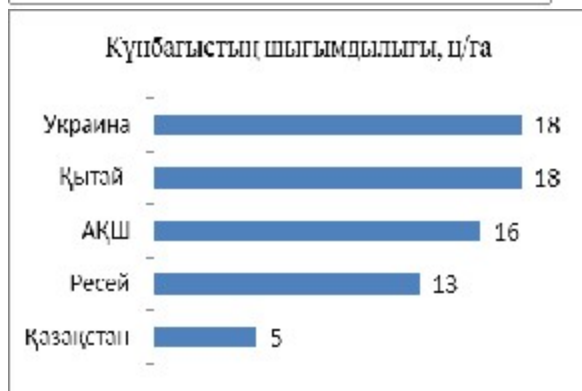
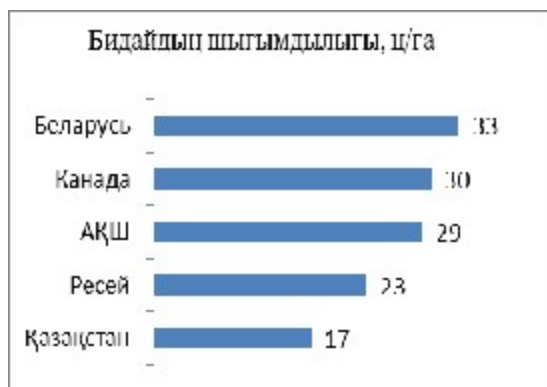
5) субсидияларды алудың атаулылығы жеткілікті бақыланбайды (қолдан ұрықтандыруға, өсімдік шаруашылығындағы тұқым шаруашылығына арналған субсидиялар және т.б.).

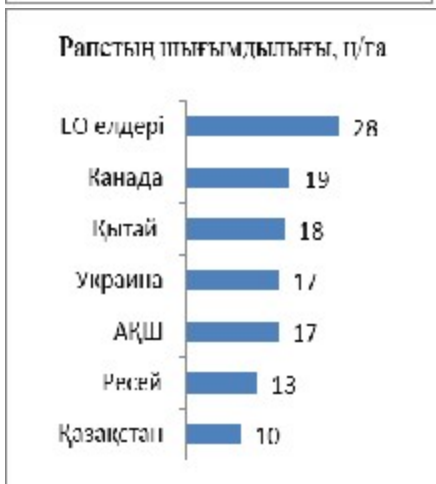
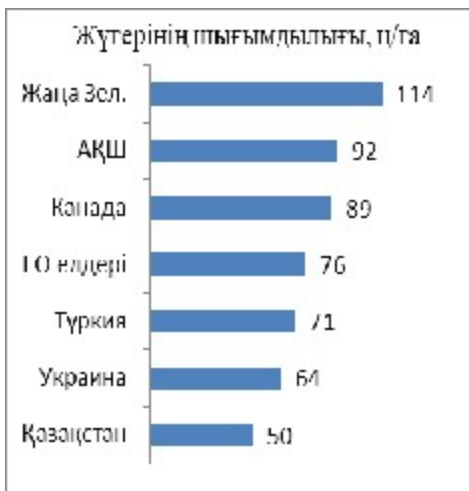
3.3. АӨК-нің басым салаларының проблемаларын талдау

3.3.1. Өсімдік шаруашылығының проблемаларын талдау

Негізгі дақылдар бойынша шығымдылық әлемдік өнімділік көрсеткіштерімен салыстырғанда төмен деңгейде.

5-сурет. Негізгі ауыл шаруашылығы дақылдарының шығымдылығын салыстыру, ц/га

Дереккөз: Қазақстан бойынша деректер – ҚР Статистика агенттігі (2011 ж.)
шетелдер бойынша деректер – FAO (2008 ж.)

Негізгі ауыл шаруашылығы дақылдарын жалпы жинау 2011 жылы барынша жоғары деңгейге (мың тонна) жетті: бидай – 22732,1, жүгері – 482, арпа – 2593, күріш – 347, соя – 133, күнбағыс – 409, рапс – 149, мақта – 336, картоп – 3076, көкөніс – 2878, азықтық жүгері – 1053, азық (тамыр жемістілер, бақша, дәнді дақылдар, жүгерісіз сүрлем) – 279, алма – 115 мың тонна.

2011 жылы бидай шығымы жоғары болып, оны асыра өндіру орын алды, бұл өнімді экспорттау кезінде қиындықтар, сондай-ақ астық тасығыштар мен сақтау қуатының тапшылығын туғызды. Майлы дақылдар бойынша сақтау қуатының тапшылығы және АШТӨ-нің агротехнологиялар білімінің жетіспеушілігі байқалды. Соя мен жүгері өндірісінде өндірістің ұсақ тауарлығы шығымдылықтың төмен болуына әкелді, сондай-ақ қайта өңдеу саласында проблемалар бар. Ұсақ тауарлы АШТӨ арасында бөлінген суармалы жерлердің тапшылығы, олардың мелиорациялық жағдайының нашарлауы, сақтау қоймаларының тапшылығы, қайта өңдеу өнеркәсіптері үшін шикізаттың жетіспеушілігі жеміс-көкөніс өнімдерін өндіру үшін негізгі тежеуші факторлар болып табылады, бұл осы өнім түрі бойынша импортқа тәуелділіктің жоғары деңгейіне әкеледі.

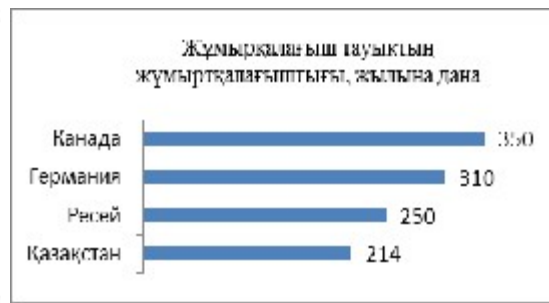
Азық дақылдары егілетін жыртылған жерлердің ауданы 2011 жылы 2484,3 мың гектарды, оның ішінде жиналған алаң азыққа арналған жүгері 78 мың гектар, бір жылдық шөптер 197,2 мың гектар және көпжылдық шөптер 1780,1 мың гектар болды. Азық дақылдарының өнімділігі төмендеуде, бұл жер пайдаланудың тиімсіз құрылымымен байланысты. Мал шаруашылығының өсіп келе жатқан қажеттіліктері сапалы құрама жеммен жеткілікті қамтамасыз етілмейді.

Қазақстан Республикасындағы фитосанитариялық қауіпсіздік деңгейі қанағаттанарлық деңгейде, Қазақстаннан өсімдік шаруашылығы өнімдерін шығаруға тыйым салу жағдайларының саны төмен.

3.3.2. Мал шаруашылығының проблемаларын талдау

Мал шаруашылығы өнімінің қомақты үлесі халықтың жеке қосалқы шаруашылықтарында өндіріледі, бұл төмен өнімділікке әкеледі, ішкі нарықтағы өсіп келе жатқан қажеттілікті қамтамасыз етуге мүмкіндік бермейді, жоғары өзіндік құнына және бәсекеге қабілеттілігінің төмендеуіне әкеледі, импортқа тәуелділіктің қалыптасуына әкеп соқтырады. Осылайша, барлық ет түрлерін негізгі өндірушілер әлі күнге дейін тұрғындардың шаруашылықтары болып табылады, оларда 2012 жылғы 1 қаңтардағы деректер бойынша 76,7 % ІҚМ басы, 67 % қой мен ешкі, 72,5 % шошқа, 62,7 % жылқы және 40,9 % құс ұсталуда. Мал шаруашылығы өнімділігінің көрсеткіштері халықаралық көрсеткіштерден бірнеше есе төмен.

6-сурет. Мал шаруашылығы өнімділігінің көрсеткіштері

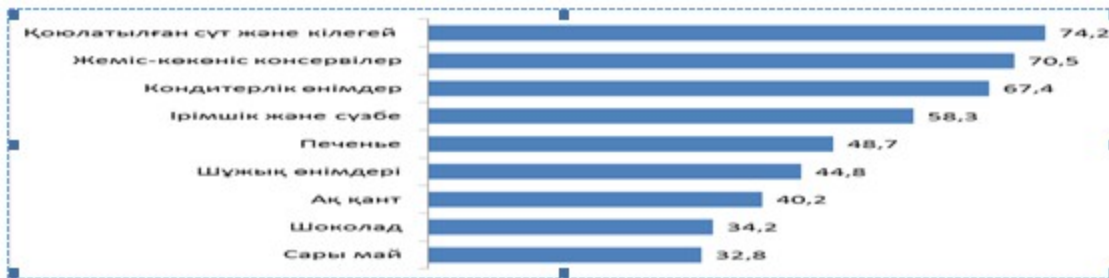
Дереккөз: Қазақстан бойынша деректер – ҚР Статистика агенттігі (2011 ж.), шетелдер бойынша деректер – FAO (2008 ж.).

Қазақстанның мал шаруашылығының әлсіз өнімділігінің негізгі себептері асыл тұқымды мал басының төмен үлесі (мысалы, ет бағытындағы малдың үлесі – 2,5 %-дан артық емес), сапалы азықтардың тапшылығы, күтіп-бағу шарттарының лайықсыздығы болып табылады. Мал басының басым бөлігі тұрғындардың шаруашылықтарына шоғырлануына байланысты мал шаруашылығы саласына малдардың төмен генетикалық әлеуеті және осымен байланысты төмен өнімділік, өнімділікті және өнімдердің сапасын қамтамасыз ететін күтіп-бағудың, азықтандырудың қазіргі заманғы технологияларының және басқа да технологиялардың пайдаланылмауы, малдардың саулығына жеткіліксіз қарау секілді сипаттамалар тән. Бұдан басқа малдарды суаруға арналған су көздерінің қолжетімсіз болуына байланысты табиғи жайылымдардың әлеуеті пайдаланылмайды.

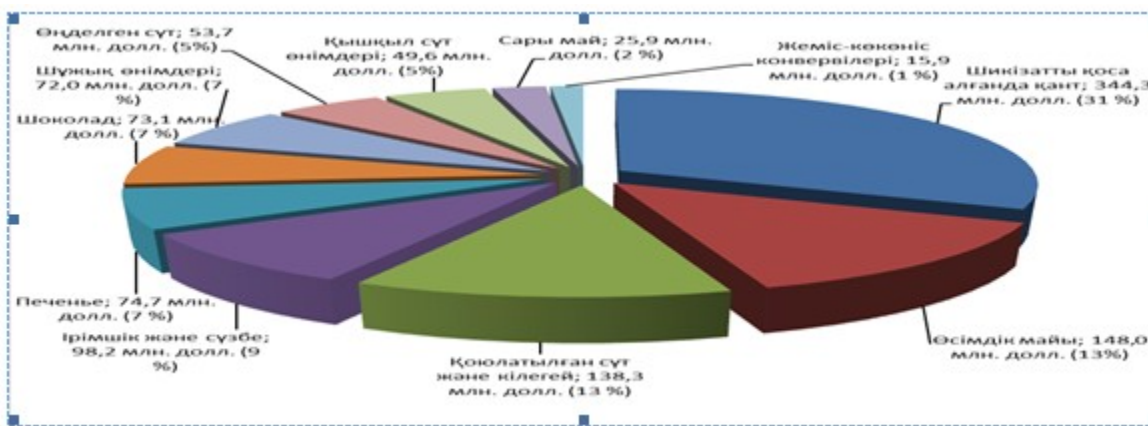
3.3.3. Ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу проблемаларын талдау

Негізгі қайта өңдеу өнімдері экспортының-импортының теңгерімі бірқатар өнімдер бойынша Қазақстанның импортқа көп тәуелділігін көрсетеді.

7-сурет. Ішкі тұтытудағы негізгі азық-түлік тауарлары импортының үлесі, %

Дереккөз: ҚР Статистика агенттігі деректерінің негізіндегі есептеулер 8-сурет. Қайта өңдеу өнімдері бойынша Қазақстанның импортқа тәуелділігі, тауарлар импортының құрылымы, 2011 ж., %

Дереккөз: ҚР Қаржы министрлігінің Кедендік бақылау комитеті

2011 жылы негізгі азық-түлік тауарлары импортының көлемі 1 093,7 млн. АҚШ долларын құрады. Импорттың негізгі үлесі қант шикізатын қоса алғанда, қант (31%), өсімдік майы (13%), сүт және қоюлатылған кілегей (13%) секілді өнімдерге тиесілі.

Сусындарды қоса алғанда, тамақ өнімдері өндірісінің құрылымында негізгі үлес астық өңдеу (31,1%), ет өңдеу (9,4%), сүт өңдеу (10,2%), балық өңдеу (3,2%) , жеміс-көкөніс (2,2%) өндірісі, май-тонмай (2,6%) салалары, сусын өндірісі салаларына (9,5%) тиесілі.

Қайта өңдеу секторының дамуын негізгі тежеуші факторлар мыналар болып табылады:

1) шикізаттың төмен сапасы және тапшылығы, сондай-ақ шикізатты дайындау, тасымалдау және сақтау бойынша логистиканың дамымағандығы, бұл қайта өңдеу қуаттылықтарының толық жұмыс істемеуіне әкеледі;

2) сауда-логистикалық инфрақұрылымның дамымағандығы, бұл азық-түлік нарығында көптеген ұсақ ойыншылардың жұмыс істеуіне және өнімнің негізсіз қымбаттауына әкеледі;

3) отандық ауыл шаруашылығы өнімдері мен оны қайта өңдеу өнімдерінің ішкі және сыртқы нарықтардағы төмен бәсекеге қабілеттілігі;

4) импорттың айтарлықтай көлемінің болуы себебінен ішкі нарықта отандық тамақ өнімдерін өткізудегі қиындықтар.

Осы арада техникалық регламенттердің талаптарына сәйкестігіне, оның ішінде бұрмаланған тауарлардың (декларацияланбайтын өсімдік майлары, соя қоспалары және басқа да алмастырғыштар, консерванттар, хош иістендіргіштер, бояғыштар, т.б.) болуына зертханалық талдауды жүргізе отырып, тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі мен сапасына қатысты мемлекеттік бақылауды күшейту қажет.

Өз кезегінде бұл қолданыстағы техникалық регламенттерге метрологиялық сараптау жүргізуді және жетіспейтін сынақ зертханаларын салу және жаңғырту, олардың материалдық-техникалық базасын нығайту, сондай-ақ стандарттары мен сынау әдістемелерін әзірлеу бойынша шаралар қабылдауды талап ететін болады.

Үкіметтік емес ұйымдарға нарықта бұрмаланған тамақ өнімдерін анықтау жөніндегі іс-шаралар жүргізу құқығын беретін мәртебе беру мүмкіндігін пысықтау қажет.

Қазіргі уақытта жүнді және былғары шикізатын қайта өңдеу үлесі өте төмен деңгейде қалуда. Негізінен бұл осы тауарға сұраныстың болмауымен байланысты болып отыр. Жуылған жүнді және өңделген былғары шикізатын сату көлемдерін арттыруға жеңіл және тоқыма өнеркәсібінің кәсіпорындарын дамыту ықпал ететін болады.

Нарықты қорғау жөніндегі іс-шаралар идеологиялық қолдаумен нығайтылуы тиіс. Бұл үшін отандық тамақ өнімдерін тұтынуды насихаттау және халықтың отандық өнімдерге сенімділігін арттыру бойынша кең ауқымды науқан жүргізу қажет.

3.4. АӨК-нің қамтамасыз етуші салаларының даму деңгейін талдау

Қаржыландыруға қол жеткізу

2001 жылдан бастап экономикада берілген кредиттер көлемі 18 есеге жуық өсті. Екінші деңгейдегі банктердің (бұдан әрі – ЕДБ) ауыл шаруашылығына беретін кредиттері де өсті, алайда барынша аз ауқымда, 2003 – 2011 жылдар кезеңінде бар болғаны 3,88 есеге өсті.

9-сурет. 2001 – 2011 жылдары жыл соңында берілген кредиттер көлемі, млрд. АҚШ доллары

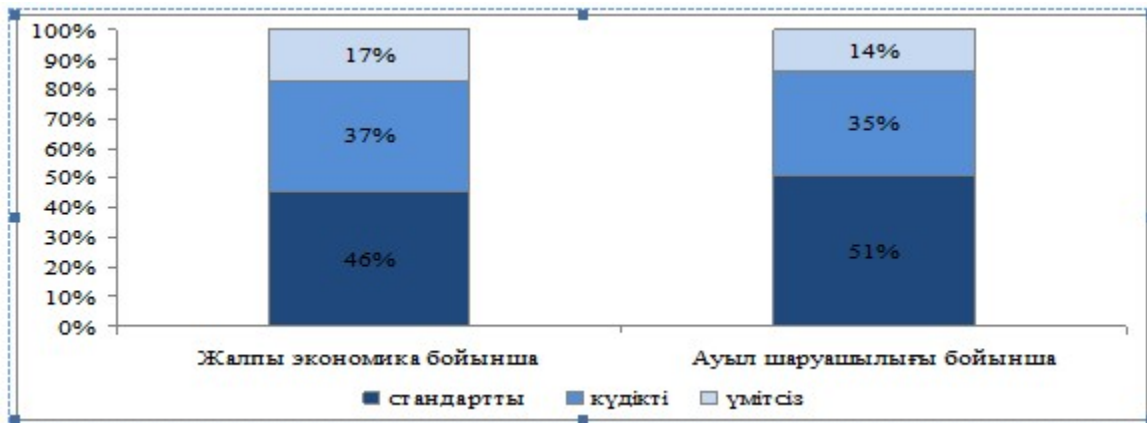

Дереккөз: ҚР Ұлттық Банкі

2011 жылғы 1 қыркүйектегі жағдай бойынша берілген кредиттер көлемі 545 млрд. астам теңгені құрады. Күдікті және үмітсіз кредиттер үлесі ауыл шаруашылығында жалпы экономикамен салыстырғанда айтарлықтай төмен.

10-сурет. 2012 жылғы 1 қаңтарға банктердің кредиттерін жіктеу, %

Дереккөз: ҚР Ұлттық Банкі

2012 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ЕДБ және "ҚазАгро" ұлттық басқарушы холдингі" АҚ (бұдан әрі – "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ) еншілес ұйымдарының АӨК саласындағы кредиттік портфелі 595 млрд. теңгені құрады. Ауыл шаруашылығы өндірушілеріне берілген күдікті және үмітсіз кредиттер сомасы мынадай негізгі факторлар әсерінің нәтижесінде шамамен 300 млрд. теңгені құрады:

- 1) негізінен 2006 – 2008 жылдары машина-трактор паркін жаңғырту мен жаңартуға қымбат және қысқа мерзімді кредиттік ресурстарды пайдалану;
- 2) 2008 жылғы қаржы дағдарысы;

3) қолайлы баға кезеңінде астық экспортына тыйым салу (2008 жылдың 15 сәуірі мен 1 қыркүйегі аралығында), валюталық түсімнің төмендеуі және астық экспортының дәстүрлі нарықтарын ішінара жоғалту;

4) Ресей мен Украинада жақсы шығым болғандықтан, 2009 жылы астық өндірушілердің сыртқы нарықтарға шығуға мүмкіндігінің болмауы, бұл ішкі нарықта тауарлардың іркілуіне және бағалардың күрт төмендеуіне әкелді;

5) валюталық кредиттік берешекті 25 %-ға ұлғайтқан 2009 жылғы теңгенің құнсыздануы;

6) ауыл шаруашылығы дақылдарының төмен өнімділігіне әкелген 2010, 2012 жылдардағы қолайсыз құрғақ ауа райы жағдайы.

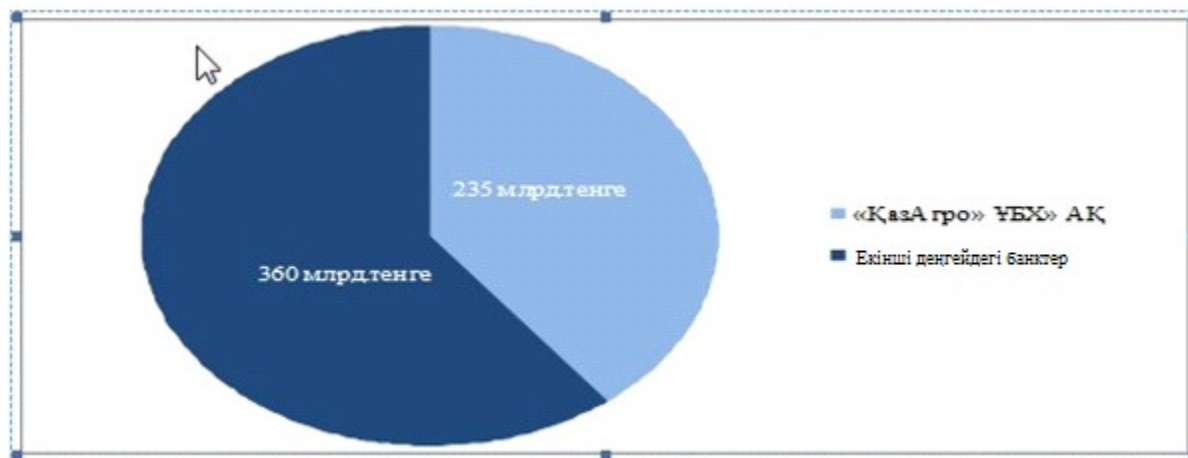
Нәтижесінде ауыл шаруашылығы кәсіпорындары бұрын қабылдаған кредиттік міндеттемелер бойынша жоғары сыйақы мөлшерлемесін және кредиттер бойынша негізгі борыштың бөлігін төлеу проблемасына тап болды.

Осыған байланысты кредиттер мен жобаларды қайта құрылымдау, қайта қаржыландыру, қаржыландыру, сондай-ақ АШТӨ бар берешектерін өтеуге қаржыландыру жолымен АӨК субъектілерін бір реттік қаржылық сауықтыру шараларын қабылдау қажет.

Жалпы АӨК-ні дамытуға республикалық бюджет қаражатынан 2007 – 2011 жылдар ішінде 1 571,9 млн. теңге бағытталды, оның ішінде, субсидиялар үлесіне (суды пайдалануды субсидиялауды есептемегенде) 25,9 % немесе 407 млн. теңге келді. Сондай-ақ соңғы 5 жылда (2007 – 2011 жылдар) "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ құрамына кіретін қаржы ұйымдары арқылы АӨК-ні қолдауға республикалық бюджет қаражатынан 332,2 млрд. теңге, ҚР Ұлттық қоры қаражатынан 120 млрд. теңге бөлінді.

Ауыл шаруашылығын кредит ресурстарымен қамтамасыз етуде айтарлықтай үлес "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ-ға тиесілі, ол АӨК-де іске асырылатын инвестициялық жобалардың жартысын қаржыландырады.

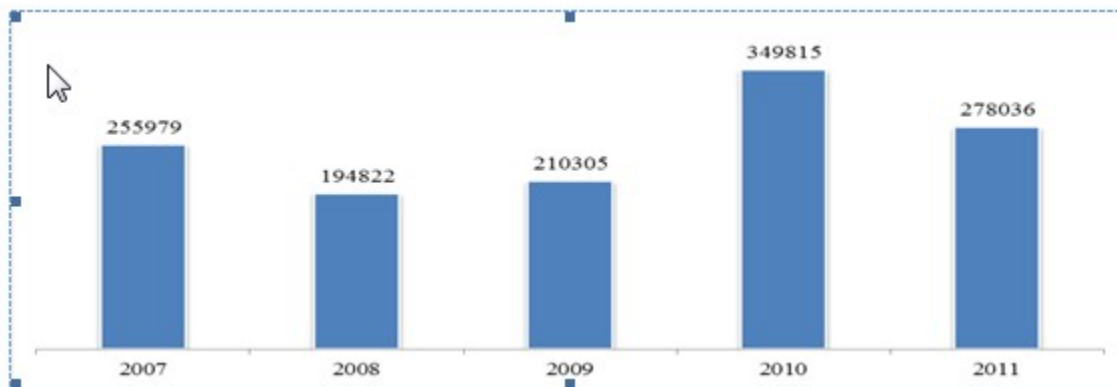
11-сурет. 2012 жылғы 1 қаңтардағы кредиттік портфель, млрд. теңге

Дереккөз: ҚР Ұлттық Банкі, "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ

2007 – 2011 жылдар кезеңінде ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу саласына ЕДБ берген кредиттер 1 289 млрд. теңгені құрады.

12-сурет. 2007 – 2011 жылдары АӨК-нің қайта өңдеуші салаларына ЕДБ-нің берген кредиттері, млн. теңге

Дереккөз: ҚР Ұлттық Банкі

Соңғы 5 жылда ауыл шаруашылығындағы негізгі капиталға инвестициялардың жыл сайынғы көлемдері шамамен 2 есе, атап айтқанда 2007 жылғы 56 млрд. теңгеден 2011 жылғы 107,4 млрд. теңгеге дейін артты. ҚР-ның экономикасына инвестициялардың жалпы сомасынан ауыл шаруашылығындағы негізгі капиталға салынған инвестициялар үлесі соңғы 5 жылда іс жүзінде дәл сол деңгейде қалып, 2007 және 2011 жылдары тиісінше 1,7 % және 2,2 %-ды құрады, бұл ретте елдің ЖІӨ-дегі өнімнің үлесі 5 %-дан астам болды. Осылайша, ҚР АӨК-нің салыстырмалы инвестициялық тартымдылығы басқа салалармен салыстырғанда осы жылдары өскен жоқ.

Ауыл шаруашылығы саласының инвестициялық тартымдылығын арттыру үшін АӨК жобаларын қаржыландыруға тартылатын кредиттерді арзандатуға бағытталған бірқатар қаржылық құралдарды және кредиторлар мен инвесторлардың тәуекелдерін төмендету құралдарын енгізу қажет.

Логистика қызметтері

Дәнді дақылдардың орташа жылдық өнімділігінің өсуі кезінде тасымалдау және сақтау қуаттарының тапшылығы, бидайды дәстүрлі өткізу нарықтарына экспорттау кезінде қиындықтар пайда болады. Астық тасығыштар тапшылығы 3000 бірлікке, дәнді дақылдардың сақтау қуаттарының тапшылығы – шамамен 2 млн. тоннаға, майлы дақылдардың – шамамен 200 мың тоннаға, жеміс-көкөніс өнімдерінің – шамамен 200 мың тоннаға бағаланады.

Жер ресурстарын пайдалану

Жерлерді пайдалану және топырақтың құнарлылығын сақтау мәселелерінде белгілі теңгерімсіздік бар. Ұзақ мерзімді жалға берілген ауыл шаруашылығы жерлерінің елеулі көлемі мақсаты бойынша пайдаланылмауда немесе ең төмен дәрежеде пайдаланылуда. Жалға алушылар пайдаланатын ауыл шаруашылығы жерлерінде топырақтың құнарлылығын сақтау және жел мен су эрозиясының алдын алу бойынша жеткілікті тиімді іс-шаралар жүргізілмейді. ҚР Өңірлік даму министрлігі Жер ресурстарын басқару комитетінің деректері бойынша ҚР-да ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің 15%-ына дейін ұтымсыз пайдаланылады. Қазіргі таңда шамамен 125 млн. гектар жайылым суландырылмаған және пайдаланылмауда. Бұдан басқа, елді мекендерге жанасып жатқан 20 млн. гектардан астам жайылым ұтымсыз пайдалану салдарынан азып-тозған деп жіктеледі.

Топырақ құнарлылығын сақтау және қалпына келтіру, минералдық тыңайтқыштарды ұтымды пайдалану және осы негізде ауыл шаруашылығы өнімдерін орнықты өндіруге жағдай жасау мақсатында ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерде топырақ құнарлылығының тұрақты мониторингін жүргізу қажет. Бұдан басқа, жер, табиғат және басқа ресурстарды ұтымды пайдалануды ынталандыру мақсатында АӨК субъектілеріне салық салу жүйесін жетілдіру қажет.

Республикадағы суармалы жерлер 2013 жылғы жағдай бойынша 1991 жылмен салыстырғанда 0,26 млн. га азайды және олардың көлемі 2,09 млн.га құрайды, жыл сайын олардың шамамен 1,5 млн. га пайдаланылады. Пайдаланылмайтын суармалы жерлерден өсімдік шаруашылығы өнімін өндіру кезіндегі жыл сайынғы шығындар шамамен 275 млрд. теңгені құрайды.

Ветеринариялық қауіпсіздік

Тұрақсыз эпизоотиялық жағдай АӨК-ні дамыту үшін негізгі қауіп болып табылады. Шекара маңы өңірлерінде аурулар көбірек таралған, сол жерлерден инфекциялар одан әрі елдің басқа бөліктеріне тарайды. 2011 жылы жіті инфекциялық аурулардың 227 ошағы тіркелді, осының салдарынан Қазақстанның бірқатар облыстары үшін мал шаруашылығы өнімінің экспортына тыйым салынды.

13-сурет. ҚР-дағы жануарлар аурулары жағдайларының саны, 2011 жыл

Дереккөз: ҚР АШМ-нің Ветеринариялық бақылау және қадағалау комитетінің "Республикалық ветеринариялық зертхана" ШЖҚ РМК

Неғұрлым таралған аурулар ИҚМ мен ҰМ бруцеллезі және ИҚМ лейкозы болып табылады. 2011 жылы бруцеллезге оң нәтижені 75 038 ИҚМ сынамасы және 32 705 ҰМ сынамасы көрсетті, сондай-ақ лейкозға 58 046 оң нәтиже анықталды, бұл 2010 жылмен салыстырғанда аурулар санының тиісінше 14 %, 15 % және 10 %-ға төмендеуін көрсетеді.

Ветеринариялық және тамақ қауіпсіздігі жүйесін дамытуды бірқатар факторлар тежеуде. Мал басының басым бөлігі жеке үй шаруашылықтарында ұсталады, бұл ветеринариялық бақылауды қиындатады. Қазіргі таңда ақпараттық жүйелер "фермадан үстелге дейінгі" өнімді бақылауды қамтамасыз етпейді, эпизоотиялық қадағалау, аурулардың пайда болу мониторингі мен болжам жүргізуге қауқарлы емес. Малды бірдейлендіру рәсімі орталықтандырылмаған сатып алу, сырғаларды қайталау, жоғалту, сырға құнын иелерінің қайтармауы секілді бірқатар проблемалармен қиындатылған, сондай-ақ электронды бірдейлендіру жүйесі интернет желісімен қамтамасыз етілмеген ауылдық елді мекендер үшін қолжетімсіз. Ветеринариялық препараттарды, диагностикумдарды қатаң бақылау жоқ. Қолданыстағы инфрақұрылым ветеринариялық қауіпсіздіктің тиісті деңгейін қамтамасыз етпейді, ветеринариялық ұйымдар (коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындар, облыстық және аудандық ветеринариялық зертханалар) барлық қажетті жабдықпен тиісті түрде жарақталмаған.

Сақтандыру

Қазіргі таңда өсімдік шаруашылығындағы міндетті сақтандыру саласында заңнамалық базаның бар болуына қарамастан аталған институттың әрекеті жеткілікті дәрежеде тиімді емес. Сақтандыру сыйлықақыларының мөлшері төлемдерге мемлекеттің қатысуына қарамастан іс жүзіндегі шығыстар мен әкімшілік ету шығындары мөлшерін жаппайды.

14-сурет. Өсімдік шаруашылығын сақтандыру нарығындағы сақтандыру сыйлықақылары мен төлемдерінің серпіні, млн. теңге

Дереккөз: "Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры" АҚ

Бұл ретте, саладағы сақтандыру жүйесінің дамуына және тұрақты қызмет етуіне деген қажеттілік маңызды болып табылады, бұл оны жетілдіруге қажеттілік мәніне зерделеуді талап етеді.

Аграрлық ғылым

2007 жылы ауыл шаруашылығы зерттеулерін басқарудың заманауи жүйесін қалыптастыру мақсатында ҚР АШМ құрамында "ҚазАгроИнновация" АҚ құрылды, оның құрамына барлық салалық ғылыми-зерттеу ұйымдары және ауыл шаруашылығы тәжірибе станциялары кірді.

"ҚазАгроИнновация" АҚ ұйымдастыру құрамында 5 600 астам адам жұмыс істейді, олардың ішінде шамамен 1 100 (20%) – ғылыми қызметкерлер. Ғылыми қызметкерлердің жалпы санынан 60%-дан астамында ғылыми дәрежесі бар, ғылыми қызметкерлердің орташа жасы 46,7 жасты құрайды. Айтарлықтай материалдық-техникалық базасы – 280 мың гектардан астам жері, ауданы 900 мың шаршы метрден астам ғимараттары мен құрылыстары, шамамен 4 500 бірлік зерттеу жабдығы және ауыл шаруашылығы техникасы бар.

Ғылыми зерттеулерді қаржыландыру көлемі соңғы үш жылда орташа 3,3 млрд. теңгені құрады, бұл саланың жалпы өнімінен 0,17 – 0,25 %-ды құрайды.

ҚР барлық негізгі ауыл шаруашылығы өңірлері мен отандық АӨК салалары зерттеулермен қамтылған.

2009 жылдан бастап "ҚазАгроИнновация" АҚ құрамында білім тарату жүйесі, технологияларды коммерцияландырудың салалық офисі, "Асыл түлік" республикалық асыл тұқымды мал шаруашылығы орталығы және "Бастау" баспасы жұмыс істейді.

Отандық ғылыми әзірлемелерді енгізу ауқымдары жыл сайын артуда. Мысалы, 2011 жылы егіншілікте ылғал-ресурс үнемдеу технологияларын қолдану 11,7 млн. га құрады (өсу 2007 жылмен салыстырғанда – 2,3 есе), бидайдың отандық сорттарын өсіру алқаптары 6,8 млн. га (бидайдың егістік алқаптарынан 42 %) құрады. Зерттеу процесіне тартылған ІҚМ басының саны 760 мың басты құрады.

Сонымен қатар, АӨК өндіргіштігін және бәсекеге қабілеттілігін арттыру факторы ретіндегі ауыл шаруашылығы ғылымының одан әрі дамуын тежейтін жүйелі сипаттағы бірқатар проблемалар бар. Олардың ішінде негізгілер мыналар болып табылады:

1) жеткіліксіз қаржыландыру – ауыл шаруашылығы өнімдерін жетекші экспорттаушы елдермен салыстырғанда қаржыландыру көлеміндегі көп еселік айырмашылық;

2) жоғары білікті жас кадрлардың – ғылыми қызметкерлердің, көмекші және техникалық персоналдың тапшылығы;

3) инфрақұрылымның моральдық және физикалық тозуы – 20 жылдан артық пайдаланылып келе жатқан ғылыми-зерттеу жабдығының үлесі 28 %-ды, ауыл шаруашылығы техникасы мен автомашиналар – 41 %-ды, 20 жылдан артық күрделі жөндеусіз пайдаланылып келе жатқан ғимараттардың үлесі – 95 %-ды құрайды;

4) ғылыми әзірлемелерді енгізу және бизнеспен өзара іс-қимыл жасау құралдарының дамытылмауы;

5) отандық аграрлық ғылымның әлемдік ғылыми жүйеге ықпалдасуының жеткіліксіз деңгейі.

Осыған байланысты, АШТӨ үшін білім беру және консультациялық қызметтердің қолжетімділігін арттыру мақсатында аграрлық ғылымға реформалау жүргізу қажет.

Ауыл шаруашылығы техникасының паркі

Қазіргі таңда машиналар мен жабдықтардың абсолютті санының өсу серпініне қарамастан ҚР-дағы ауыл шаруашылығы техникасы паркінің 80 %-ы тозған. Қазіргі уақытта пайдаланудың нормативтік мерзімі 8-10 жыл кезінде 80 %-дан астам астық жинау комбайндары мен тракторларының орташа пайдаланылған жылы 13-14 жыл, 71 % астық жинау комбайндары, 93 % тракторлар және 95 % тұқым себетін машина есептен шығаруға жатады, ауыл шаруашылығы техникаларының қолда бар паркі жалпы 87 % шегінде тозған. 2004 – 2009 жылдары техниканың қатардан шығып қалуының орташа коэффициенті оң болды (жылына 0,7 %).

5-кесте. ҚР-да ауыл шаруашылығы машиналарының негізгі түрлерінің бар болуы (жылдың басынан), бірлік

Техникалар түрі	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Тракторлар	132 676	134 799	137 213	156 037	156 656	155 580
Астық жинау комбайндары	44 339	44 621	45 454	48 032	49 503	46 997
Тұқым себетін машиналар	87 625	90 362	90 743	91 599	90 960	77 187
Егу кешендері	771	1 126	1 520	1 995	2 408	2 651
Орақтар	15 458	15 575	15 243	15 439	15 200	15 233

Дереккөз: ҚР АШМ

АШТӨ соңғы бес жылда жетекші шетелдік өндірушілердің өнімділігі жоғары техникаларын сатып алуда, нәтижесінде ауыл шаруашылығы өндірісін энергиямен қамтамасыз ету 2002 жылмен салыстырғанда 19,5 %-ға өсті және 100 гектар жыртылған жерге 123 кВт немесе 165 жылқы күшін құрайды. Салыстыру үшін, Ресейде ауыл шаруашылығы өндірісінің энергиямен қамтамасыз етілуі 259 кВт, Германия, Голландия, Италияда – 350 кВт, Францияда – 364 кВт, Ұлыбританияда - 404 кВт, АҚШ-та – 405 кВт құрайды. Бұл ретте, мысалы жалпы техника санының 4,9 %-ын құрайтын "Хорш", "Джон-Дир", "Кейс", "Морис" өнімділігі жоғары егу кешендері егіс алаңдарының 35,2 %-ын егеді.

ҚР-ның КО-ға кіруі КО шегінен тыс жерлерден импортталатын ауыл шаруашылығы техникаларының кедендік бажын айтарлықтай арттырды, бұл ретте, Қазақстан жағдайына қажетті no-till және mini-till технологияларын қолдануға арналған техника КО шегінде қажетті мөлшерде және номенклатурада шығарылмайды. ҚР-да құрастыру деңгейін оқшаулау бойынша жоғары талаптар, сондай-ақ, тұрақсыз өткізу нарығы ҚР-да құрастыру өндірісін құруды шектейді.

Ауыл шаруашылығы техникасының паркін жаңарту және кеңейту мақсатында лизинг құралдарын және лизинг төлемдерін субсидиялау тетігін пайдалана отырып мемлекеттік қолдауды жалғастыру қажет.

Агрохимия

ҚР Статистика агенттігінің деректері бойынша Қазақстанда жыл сайын 87,4 мың тонна минералды тыңайтқыш пайдаланылады, осының негізінде тыңайтқыштарға қажеттілік жылына 1,8 млн. тоннаға бағаланады. Сонымен қатар, ҚР АШМ Мемлекеттік инспекция комитетінің облыстық аумақтық инспекцияларының деректері бойынша гербицидтер жеткіліксіз қолданылады – жылына 30 млн. литр қажеттілік кезінде бар болғаны 8-10 млн. литр.

Қазақстан құрамында азот және фосфоры бар тыңайтқыштарды тұтынуға тең көлемде өндіреді, алайда, тыңайтқыштардың басым бөлігі экспортталады, ал ішкі сұраныс импорт есебінен қанағаттандырылады. Қазақстанда тұтынылатын калийлі тыңайтқыштар қазіргі уақытта толығымен импортталады.

Биологиялық тыңайтқыштар да жеткіліксіз пайдаланылады.

Қазақстанда жыл сайын шамамен 3,5 мың тонна пестицид өндіріледі, бұл ретте шамамен 17,5 мың тонна импортталады. Пестицидтерді тұтынудың ішкі нарық көлемі жыл сайын 21 мың тоннаға жуықты құрайды және жылына 10-12 % өсу үрдісіне ие. Пестицидтерді формуляциялауды республикада шамамен 6 жергілікті кәсіпорын жүзеге асырады.

Қазіргі бар проблемаларды шешу мақсатында минералды тыңайтқыштар құнын, сондай-ақ ауыл шаруашылығы дақылдарын гербицидтермен өндеуге жұмсалатын шығындарды арзандату бойынша мемлекеттік қолдау шараларын жалғастыру қажет.

3.5. ҚР жағдайларына бейімделуі мүмкін бар проблемаларды шешу бойынша позитивті шетелдік тәжірибені шолу.

Әлемде халықтың көбеюі орын алуда, тиісінше тамақ өнімдерін тұтынудың қарқынды өсуімен бір уақытта су, жер, отын-энергетика ресурстары тапшылығы артуда, бұл азық-түлік өнімдеріне бағаның өсуіне әкеледі. Жалпы 2018 жылға қарай әлем халқы 7,5 млрд. адамды құрайды, яғни 2011 жылмен салыстырғанда 500 млн. адамға өседі. Тамақ өнімдерін тұтыну құрылымы өзгереді: етті, сүтті және сүт өнімдерін, балықты, көкөніс пен жемістерді тұтыну үлесі артады. Әлемде ауыл шаруашылығының алдында тұрған негізгі міндет өндірісті 2050 жылға қарай 70 %-ға арттыру болып табылады. Осы мақсатқа қол жеткізу ауыл шаруашылығы дақылдарының өнімділігі өсуінің баяулай түсуімен және су ресурстарының шектеулі болуымен қиындайды. Ауыл шаруашылығы жерлерінің шөлейттену және тозу процесі жүруде. Біріккен Ұлттар Ұйымының (бұдан әрі – БҰҰ) Қоршаған орта жөніндегі бағдарламасының деректері бойынша жыртылған жерлердің үштен бірі тозуға ұшырауда, бұл 100-ден астам елдегі 1 млрд.-тан астам адамның өмір сүруіне кері әсерін тигізеді.

1998 жылы Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымына (бұдан әрі – ЭЫДҰ) кіретін әлемнің дамыған елдері өкілдерінің министрлері кездесуінде аграрлық сектордағы мемлекеттік саясаттың бірлескен қағидаттары туралы келісімге қол жеткізілді, оларға сәйкес мемлекеттік саясаттың қолданылатын шаралары мынадай сипатқа ие болуы тиіс:

1) ашықтылық: нақты айқындалған міндеттерге, шығындарға, пайдаларға және игілік алушыларға ие болуы;

2) нәтижелілік: нақты айқындалған нәтижелер;

3) оңтайлылық: шығыстар нақты айқындалған нәтижелерге қол жеткізу үшін барынша аз қажетті болуы тиіс;

4) икемділік: ауыл шаруашылығында туындайтын жағдайлардың әр түрлілігін көрсету, міндеттер мен басымдықтардағы өзгерістерге ден қоюға дайын болу, сондай-ақ қойылған нәтижелерге қол жеткізу үшін қажетті уақыт ішінде қолданылатын болуы;

5) тең мәнділік: қолдауды секторлар, фермерлер мен өңірлер арасында бөлу әсерлерін назарға алу.

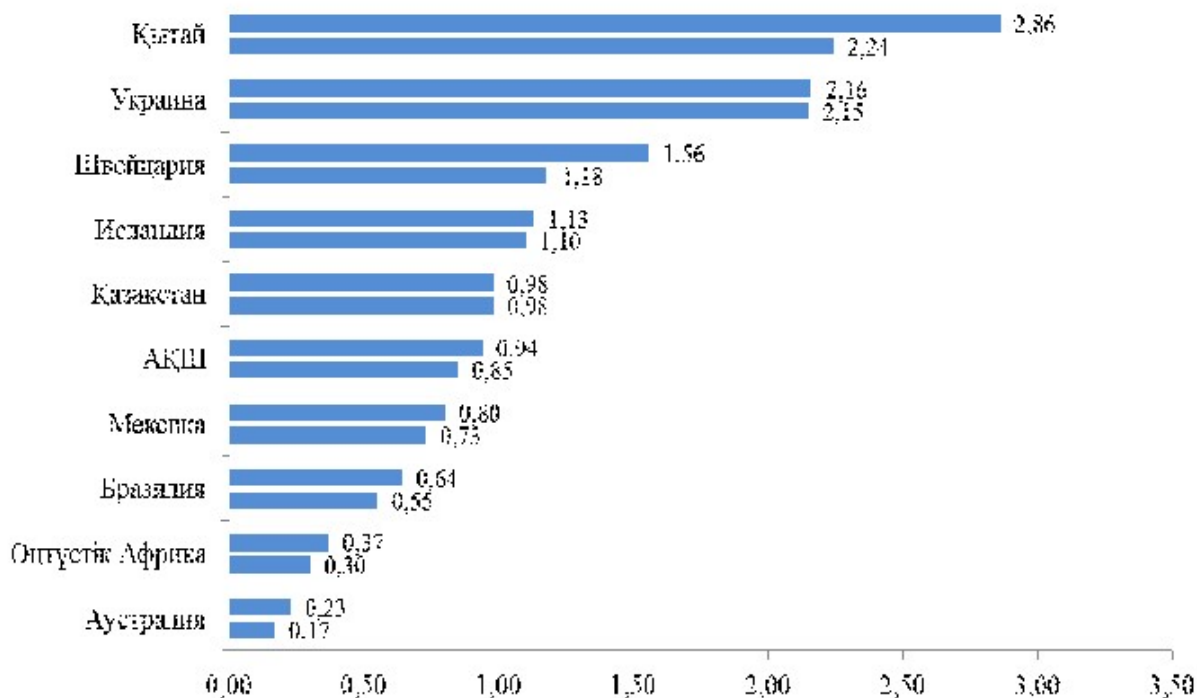
ЭЫДҰ ауыл шаруашылығын мемлекеттік қолдау саясаты азық-түлікке деген жылдам өсіп келе жатқан әлемдік сұранысты, бағалардың күрт ауытқуын және жаһандық нарықтардың өзгергіштігін ескеруі тиіс деп санайды. Сол ұйымның ЭЫДҰ елдерінің, сондай-ақ Бразилия, Қытай, Ресей, Украина және Оңтүстік Африканың статистикаларын талдау негізіндегі соңғы зерттеулерінің (2011 ж.) нәтижелері бойынша жасаған ұсынымдарында аграрлық саясатты әзірлеу кезінде акцентті мемлекеттік дотациялардан өнімділікті арттыруға, ресурстарды ұтымды пайдалануға арналған инвестицияларға ауыстыру ұсынылады.

Әлемнің әр түрлі елдерінің ауыл шаруашылығын қолдау тәжірибесін қорыту көптеген елдердің субсидиялауды ауыл шаруашылығы өндірісін қолдаудың түйінді құралы ретінде пайдаланатынын көрсетті. Алайда алдыңғы қатарлы ауыл шаруашылығы өнімдерін экспорттаушы елдер (Аустралия, Жаңа Зеландия, Аргентина, Бразилия және т.б.) өндірушілерді тікелей субсидиялауды қолдамайды.

Дамыған елдерде пайдаланылатын субсидиялау жүйелерінен аграрлық секторды мемлекеттік реттеудің мынадай негізгі нысандарын бөлуге болады: бағаны қолдау (АҚШ), гектар мен мал басына төлемдер арқылы табысты қолдау (ЕО елдері), тарихи табыс деңгейінің негізіндегі төлемдер арқылы табыстарды қолдау (Канада) және кредит берудің артықшылық режимдері (Бразилия). Әкімшілендіру тұрғысынан алғанда субсидиялаудың қарапайым түрі гектарға немесе мал басына төлеу болып табылады.

Экономиканың аграрлық секторын қолдау деңгейінің көрсеткіштері бойынша Қазақстан салыстырмалы көрсеткіштерде орташа деңгейде тұр. Ауыл шаруашылығын жалпы қолдау бұл жағдайда ауыл шаруашылығы құрылымдарына бюджеттен төлемдерді де, жанама қолдау шараларын да (мысалы, тарифтік қорғау) қамтиды.

15-сурет. Елдің ЖІӨ-сінен үлес ретінде а/ш жалпы қолдау, 2008 – 2010 жылдардағы орташа көрсеткіш, %

Дереккөз: ЭЫДҰ PSE/CSE деректер базасы; Қазақстан бойынша деректер алдын ала, түпкілікті деректер OECD Review of Agricultural Policies in Kazakhstan , 2013. OECD, Paris (Қазақстанның ауыл шаруашылығы саясатын ЭЫДҰ шолуы, 2013 жыл., Париж) жарияланатын болады.

Қазіргі уақытта ДСҰ шеңберінде ауыл шаруашылығын тікелей мемлекеттік қолдау шараларынан бас тарту бойынша үрдіс басым болуда. ДСҰ мен әлемдік аграрлық азық-түлік нарықтарында Кернс тобы елдерінің (Аустралия, Аргентина , Жаңа Зеландия, Канада және басқалары) маңызы көбірек артуда, оларда ауыл шаруашылығына тікелей субсидиялардың ең төмен деңгейі бар және саланы өндірістің бәсекеге қабілеттілігін және тиімділігін өсіру есебінен дамытуда. Ауыл шаруашылығын тікелей қолдауды пайдаланбайтын Кернс тобы елдерінің тәжірибесі субсидиялардан бас тартқаннан кейінгі кезеңдегі өндіріс факторларының жиынтық өндіргіштігінің неғұрлым жоғары өсуін көрсетеді.¹

Қазақстанға қатысты бұл әрбір ел өзінің ауыл шаруашылығын қолдау жүйесін әзірлейтінін растайды, бастысы сол қолдау өндірушілерді ынталандыруы, жер мен малдардың өнімділігін арттыруы, экспортты ынталандыруы тиіс.

Аграрлық саладағы алдыңғы қатарлы елдердің қазіргі даму үрдістерін талдау Қазақстанның АӨК-сінің одан әрі дамуы мемлекеттік қолдаудың тиімділігін арттыру және аграрлық бизнесті дамыту үшін тең қолайлы жағдайлар жасау есебінен ауыл шаруашылығы өнімдерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға бағдарлануы тиіс екендігін көрсетті.

Сонымен қатар, дамыған елдерде ауыл шаруашылығының жеке бағыты – органикалық өнімнің өндірісі қалыптасты. Әлемдегі органикалық өнім нарығының дамуы дәстүрлі ауыл шаруашылығы өнімдерімен салыстырғанда неғұрлым жоғары және тұрақты бағаларға қарамастан барынша жоғары өсу қарқынын көрсетуде. Органикалық өндірістің отандық өнімдері әлемнің дамыған елдерінде мойындалған органикалық өндірісті сертификаттау жүйесін енгізгеннен кейін ғана шетелдік тауарларға қатысты бәсекеге қабілетті болуы мүмкін.

¹“Distortions to Agricultural Incentives in Australia and New Zealand” K. Anderson et al. WorldBank 2007

3.6. АӨК-нің күшті және әлсіз жақтарын, мүмкіндіктері мен қауіптерін талдау
 ҚР-да АӨК-ні дамытудың күшті жақтары қазіргі уақытта даму бағдарламаларын мемлекеттік қолдау, агротехнологияларды қолданудың жинақталған мол тәжірибесі болып табылады. АӨК-ні дамытудың әлсіз жақтары сақтау қуаттарының, логистикалық қуаттардың жеткілікті мөлшерінің болмауы, ғылыми-зерттеу тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды (бұдан әрі – ҒЗТҚЖ) енгізудің төмен деңгейі, ветеринариялық қауіпсіздіктің төмен деңгейі және дамудағы басқа теңгерімсіздіктер болып табылады.

6-кесте. АӨК-ні SWOT талдау

<p>Күшті жақтары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - АӨК жалпы өнімінің тұрақты өсуі; - Қазақстан бидай мен бидай ұны өндірісінде әлемдік көшбасшы болып табылады; - Қазақстан АӨК-сіне елеулі мемлекеттік қолдау көрсетіледі; - жер және су ресурстарымен қамтамасыз етілуі; - органикалық өнім өндірісі мен экспортының жоғары әлеуеті. 	<p>Әлсіз жақтары:</p> <ul style="list-style-type: none"> - малдардың төмен өнімділігі; - өсімдік шаруашылығының негізгі дақылдарының төмен шығымдылығы; - төмен еңбек өнімділігі; - кәсіпкерлік субъектілері рентабелділігінің төмен деңгейі; - ҒЗТҚЖ төмен енгізілуі; - заманауи агротехнологиялық білімді таратудың төмен дәрежесі; - қаржыландыру және сақтандыру жүйесінің төмен тиімділігі.
<p>Мүмкіндіктері:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бірқатар АӨК салаларында импорт алмастыруды дамыту және экспорттық әлеуетті іске асыру; - саланы тиімді мемлекеттік қолдауды қалыптастыру; - тауарлы балық аулауды, ІҚМ 	<p>Қауіптері мен тәуекелдері:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сала өніміне әлемдік бағаның ішкі және сыртқы конъюнктурасының нашарлауына байланысты макроэкономикалық тәуекелдер; - ДСҰ-ға кіруге байланысты бірқатар өнім түрлері бойынша халықаралық нарықтардағы бәсекелестіктің өсуі; - табиғи-климаттық жағдайлардың қысқа мерзімді де, ұзақ мерзімді де қолайсыз өзгерулері (климаттың жаһандық жылынуы және осымен байланысты шөлді және шөлейтті жерлердің артуы, су ресурстары тапшылығының артуы, ауа-райы жағдайларының тұрақсыздығы және басқалар); - өнімді нысаналы өткізу нарықтарына дейін тасымалдау нарығының әбден тозуы және осымен байланысты жеткізу құнының қымбаттауы; - жануарлар мен өсімдіктер ауруларының таралуы және табиғи ортаның ластануы, өсімдіктердің, жануарлардың, балықтардың, жәндіктердің зиянкес түрлерінің таралуы, бұл жер, су және басқа да ресурстар

5	Мониторингтік зертханалық зерттеулерге ұшырайтын тамақ өнімдерінің үлесі 2017 жылы – 0,27 %, %		0,13	0,18	0,22	0,27	АШМ деректері	АШМ
6	Электрондық нысанға көшірілген мемлекеттік көрсетілетін қызметтер үлесі 2015 жылға қарай – 62 %, %	55 (20 көрсетілетін қызмет)	28 (10 көрсетілетін қызмет)	17 (6 көрсетілетін қызмет)			АШМ деректері	АШМ

4.1. Қаржылық сауықтыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Иске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қ о л жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыру шеңберінде кредиттік және лизингтік міндеттемелер бойынша мерзімдері ұзартылған міндеттемелердің сомасы, млрд. теңге	150	150	200			ЖАО деректері	ЖАО
2	АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыру шеңберінде қарыздар бойынша пайыздық мөлшерлемені субсидиялау көлемі, млрд. теңге	7,9	14,7	20,1	26,6	21,9	ЖАО деректері	ЖАО

4.2. АӨК субъектілері үшін тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің қолжетімділігін арттыру

4.2.1. Өсімдік шаруашылығындағы тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

4.2.1.1. Егістік және бау-бақша жұмыстарының экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Иске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қ о л жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Субсидиялаумен қамтылған егіс алаңдары, млн. га	18,9	19,7	19,8	19,9	19,9	ЖАО деректері	ЖАО
2	Субсидиялаумен қамтылған жабық топырақтағы көкөністер алаңы, га	0	364	394	424	461	ЖАО деректері	ЖАО
	Субсидиялаумен қамтылған жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көпжылдық екпелерін отырғызу және өсіру алаңы, га, оның ішінде:						ЖАО деректері	ЖАО
	1-вегетация, га							
	жеміс-жидек	1 793	6 807	7 007	7 207	7 407	ЖАО деректері	ЖАО
	жүзім	437	2 214	2 214	2 214	2 214	ЖАО деректері	ЖАО
	2-вегетация, га							
	жеміс-жидек	1 296	1 793	6 807	7 007	7 207	ЖАО деректері	ЖАО

3	Жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көпжылдық көшеттерінің аналықтарын отырғызу алаңы, га	12,86	23,38	23,38	10,92		ЖА О деректері	ЖА О
4	Субсидиялаумен қамтылған жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көпжылдық көшеттерінің аналықтарына қызмет көрсету алаңы, га	29,3	21,6	36,24	46,76	34,3	ЖА О деректері	ЖА О

4.2.1.4. Мақтаны қайта өңдеу ұйымдарына қабылдау кезінде қазақстандық мақта талшығы мен шитті мақта сапасын сараптаудың экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Субсидиялау есебінен жүргізілген мақта талшығының сапасын айқындауға арналған сараптамалар саны, мың бірлік	170	394	388	382	382	ЖА О деректері	ЖА О
2	Субсидиялау есебінен жүргізілген шитті мақта сапасын айқындауға арналған сараптамалар саны, мың бірлік	56	130	128	126	126	ЖА О деректері	ЖА О

4.2.1.5. Тұқымның сорттық және егістік сапасын сараптаудың экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Тұқымдардың сапасын айқындауға арналған зерттеулер саны, мың дана	330,4	330,4	330,4	330,4	330,4	ЖА О деректері	ЖА О

4.2.1.6. Өсімдік шаруашылығындағы сақтандырудың экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Сақтандырумен қамтылған егіс алаңдарының үлесі, %	73	74	74	80	85	ЖА О деректері	ЖА О

4.2.2. Астық сақтау бойынша көрсетілетін қызметтердің физикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
	Қолданыстағы астық қоймаларын кеңейту және жаңаларын сатып алу, сондай-ақ жалпы сақтау							

1	сыйымдылығы 700 мың тонна жаңа астық терминалдары мен астық қоймаларын салу және жарактау, пайдалануға енгізілген қуаттар үлесі, %	28,6	71,4	-	-	-	АШМ деректері	АШМ
---	--	------	------	---	---	---	---------------	-----

4.2.3. АШТӨ үшін судың экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Субсидиялауға жататын су көлемі, млн. м3	7686	7781	7810	7786	6826	ЖАО деректері	ЖАО

4.2.4. Мал шаруашылығындағы және тауарлы балық өсірудегі тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

4.2.4.1. Малды күтіп-бағудың және мал шаруашылығы өнімдері өндірісінің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Субсидиялаумен қамтылған агроқұрылымдардағы ІҚМ-нің аналық басының саны, мың бас	360,0	358,0	479,0	622,3	791,5	ЖАО деректері	ЖАО
2	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілген сиыр етінің көлемі, мың тонна	28,2	34,0	37,6	41,5	46,2	ЖАО деректері	ЖАО
3	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілген сүт, қымыз және шұбат көлемі, мың тонна	235,3	235,6	281,3	306,3	29,6	ЖАО деректері	ЖАО
4	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілген қой етінің көлемі, мың тонна	3,0	5,2	7,4	8,5	9,9	ЖАО деректері	ЖАО
5	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілген жылқы етінің көлемі, мың тонна	4,4	5,3	6,9	10,0	13,4	ЖАО деректері	ЖАО
6	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілген шошқа етінің көлемі, мың тонна	25,5	27,6	27,3	26,4	24,9	ЖАО деректері	ЖАО
7	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілген құс етінің көлемі, мың тонна	126,2	138,8	152,7	168,0	184,8	ЖАО деректері	ЖАО
8	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілген тауарлық жұмыртқа көлемі, млн. дана	2205,8	2303	2157	1999	1831	ЖАО деректері	ЖАО
9	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілген жүн көлемі, мың тонна	1,3	1,3	1,4	1,5	1,6	ЖАО деректері	ЖАО

Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан берілетін нысаналы трансферттер есебінен бөлінген қаражат шеңберінде

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Иске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қ о л жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Ірі, шырынды, құнарлы азық пен азық қоспаларын дайындау және сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған етті бағыттағы ІҚМ басының саны, мың бас			42,5			ЖА О деректері	ЖА О
2	Ірі, шырынды, құнарлы азық пен азық қоспаларын дайындау және сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған сүтті бағыттағы ІҚМ басының саны, мың бас			22,6			ЖА О деректері	ЖА О
3	Ірі, шырынды, құнарлы азық пен азық қоспаларын дайындау және сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілетін құс етінің көлемі, мың тонна			37,8			ЖА О деректері	ЖА О
4	Ірі, шырынды, құнарлы азық пен азық қоспаларын дайындау және сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілетін тауарлық жұмыртқаның көлемі, млн. дана			1 165,9			ЖА О деректері	ЖА О
5	Ірі, шырынды, құнарлы азық пен азық қоспаларын дайындау және сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілетін шошқа етінің көлемі, мың тонна			11,0			ЖА О деректері	ЖА О
6	Өндіру құнын арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілетін тауарлық жұмыртқаның көлемі, млн. дана			701,8			ЖА О деректері	ЖА О
7	Өндіру құнын арзандатуға берілетін субсидиялаумен қамтылған өндірілетін құс етінің көлемі, мың тонна			20,9			ЖА О деректері	ЖА О

4.2.4.2. Асыл тұқымды өнімнің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Иске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қ о л жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Бөлінген субсидиялар шеңберінде сатып алынған отандық селекцияның асыл тұқымды ІҚМ саны, мың бас	13,6	26,2	37,9	48,0	58,4	ЖА О деректері	ЖА О
2	Барлық санаттағы шаруашылықтағы жануарлардың жалпы мал басындағы асыл тұқымды жануарлардың үлесі, %, оның ішінде:						ЖА О деректері	ЖА О
	ІҚМ	8,8	9,4	9,9	10,4	10,9	ЖА О деректері	ЖА О
	жылқылар	7,1	7,5	8,0	8,5	9,0	ЖА О деректері	ЖА О

16	Сатып алынған, субсидиялаумен қамтылған түйелердің асыл тұқымды төлдерінің саны, мың бас	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	ЖАО деректері	ЖАО
17	Қой шаруашылығында асылдандыру жұмысын жүргізуге берілетін субсидиялаумен қамтылған ҰМ басының саны, мың бас	1077	1185	1481	1480	1619	ЖАО деректері	ЖАО

Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан нысаналы трансферттер есебінен бөлінген қаражат шеңберінде

P/c №	Нәтижелер көрсеткіштері	Жоспарлы кезең					Ақпарат көз	Қ о л жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жүргізуге берілетін субсидиялаумен қамтылған ірі қара мал басының саны, мың бас			296,6			ЖАО деректері	ЖАО

4.2.4.3. Тауарлы балық өсірудегі тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

P/c №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қ о л жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Субсидиялаумен қамтылған құнды балық түрлерінің асыл тұқымды толықтырушы-аналық табының тірі салмағы, кг	-	-	-	4105	20540	ЖАО деректері	ЖАО

4.2.5. Ауыл шаруашылығы шикізатын терең өңдеу өнімдерінің өндірісі үшін тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

P/c №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қ о л жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Субсидиялаумен қамтылған өндірілген өнім көлемі, мың тонна, оның ішінде:						ЖАО деректері	ЖАО
	- құрғақ сүт	-	3,2	3,4	3,7	3,9	ЖАО деректері	ЖАО
	- сары май	-	15,7	17,2	18,9	20,8	ЖАО деректері	ЖАО
	- ірімшіктер	-	7,0	7,4	7,7	8,1	ЖАО деректері	ЖАО
	- қызылшадан алынған кант	-	51,6	54,1	57,4	61,8	ЖАО деректері	ЖАО
	- крахмалдық сірне	-	-	-	25,3	33,7	ЖАО деректері	ЖАО

4.2.6. Қаржылық көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

4.2.6.1. Кредиттер мен лизингтің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қолжеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Лизингті қоса алғанда, сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау есебінен АӨК субъектілеріне берілген кредиттер сомасы, млрд. теңге	100	326,6	457,3	600,3	747,2	ЖАО деректері	ЖАО
2	ЕДБ-ні, микрокредиттік ұйымдарды және кредиттік серіктестіктерді қорландыру есебінен АӨК субъектілері алған кредиттер сомасы, млрд. теңге	3	5	8	12	14	АШМ деректері	АШМ
3	Ауыл шаруашылығы техникасының жалпы паркіндегі жаңартылған ауыл шаруашылығы техникасының үлесі, %, оның ішінде						АШМ деректері	АШМ
	5-8 тартым сыныбының тракторлары		49,9	47,0	44,4	42,0	АШМ деректері	АШМ
	3 және одан төмен тартым сыныбының тракторлары		55,8	51,0	47,0	43,1	АШМ деректері	АШМ
	астық жинау комбайндары		56,6	52,2	48,4	44,8	АШМ деректері	АШМ
	егу кешендері және сепкіштер		48,7	44,8	41,6	38,4	АШМ деректері	АШМ

4.2.6.2. АӨК субъектілерінің қаржы институттары алдындағы қарыздарын сақтандыру және кепілдендіру арқылы кредиттердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары				Ақпарат көз	Қолжеткізуге жауаптылар
		2014	2015	2016	2017		
1	Қаржы институттары АӨК субъектілеріне қарыздарды сақтандыру және кепілдендіру жүйесі арқылы берген кредиттер сомасы, млрд. теңге	105,9	142,2	182,4	223,1	ЖАО деректері	ЖАО

4.2.7. Басым инвестициялық жобаларды іске асыру шеңберінде тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Жылдар				Ақпарат көз	Қолжеткізуге жауаптылар
		2014	2015	2016	2017		
1	Инвестициялық субсидиялау есебінен тартылған инвестициялар көлемі, млрд. теңге	100	115,3	73,4	77,9	ЖАО деректері	ЖАО

4.2.8. Білім беру қызметтерінің, аграрлық ғылым нәтижелері мен консультациялық қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	АӨК-де практикада қолданылатын отандық ғылыми әзірлемелер саны, бірлік	0	0	17	20	22	АШМ деректері	АШМ
2	Білімді тарату жүйесінің көрсетілетін қызметтерімен қамтылған АӨК субъектілерінің саны, адам	2375	1065	11535	12855	14300	АШМ деректері	АШМ
3	Агротехнологиялар трансферті мен коммерцияландыру жөніндегі іске асырылған инновациялық жобалардың саны, бірлік	2	12	15	18	214	АШМ деректері	АШМ

4.3. АӨК субъектілерін мемлекеттік қамтамасыз ету жүйелерін дамыту

4.3.1. Фитосанитариялық қауіпсіздік жүйесін дамыту

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Карантиндік және аса қауіпті зиянды организмдердің таралу қаупінің коэффициенті	1,02	1,00	0,98	0,96	0,94	АШМ деректері	АШМ

4.3.2. Ветеринариялық қауіпсіздік жүйесін дамыту

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Өндірісі халықаралық стандарт бойынша сертификатталған ветеринариялық препараттарды пайдалана отырып, жануарлардың аса қауіпті ауруларына диагностикалық зерттеулер үлесі, %	7	20	65	80	80	АШМ деректері	АШМ
2	Өндірісі халықаралық стандарт (соның ішінде GMP-стандарты) бойынша сертификатталған жануарлардың аса қауіпті ауруларына қарсы қолданылатын иммундық-профилактикалық ветеринариялық препараттар үлесі, %	25	30	40	67	70	АШМ деректері	АШМ
3	Мониторингтік зертханалық зерттеулерге ұшырайтын тамақ өнімдерінің үлесі, %		0,13	0,18	0,22	0,27	АШМ деректері	АШМ

4.4. АӨК-ні мемлекеттік реттеу жүйелерінің тиімділігін арттыру

4.4.1. Ауыл шаруашылығына агрохимиялық қызмет көрсету тиімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Іске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Егістік жерлерді агрохимиялық зерттеп қарау ауданы, млн. га	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	АШМ деректері	АШМ

4.4.2. Суармалы жерлердің мелиоративтік жағдайын мониторингтеу мен бағалау тиімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Иске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Агромелиоративтік зерттеп караумен қамтылған, суармалы жерлердің алаңы, мың га	1467	1467	1467	1467	1467	АШМ деректері	АШМ

4.4.3. Ауыл шаруашылығы дақылдарын мемлекеттік сорттық сынау тиімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Иске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Неғұрлым өнімді және құнды сорттарды анықтау жөніндегі сорттық тәжірибелер саны, бірлік	6725	6725	6725	6725	6725	ЖАО деректері	ЖАО

4.4.4. АӨК субъектілері үшін мемлекеттік қызметтер көрсету жүйесін дамыту

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Иске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Электрондық форматқа көшірілген мемлекеттік көрсетілетін қызметтер үлесі, %	55 (20 көрсетілетін қызмет)	28 (10 көрсетілетін қызмет)	17 (6 көрсетілетін қызмет)			АШМ деректері	АШМ
2	Халыққа қызмет көрсету орталықтарына берілген мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің үлесі, %	22 (8 көрсетілетін қызмет)	14 (5 көрсетілетін қызмет)				АШМ деректері	АШМ

4.4.5. Ауыл шаруашылығындағы техникалық реттеу жүйесін дамыту

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Иске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	АӨК өнімдерінің ЕАЭО техникалық регламенттеу жүйесімен қамтылу үлесі, %	58,3	75	83,3	91,7	100	АШМ деректері	АШМ

4.4.6. АӨК-дегі мемлекеттік бақылау және қадағалау жүйесінің тиімділігін арттыру

Р/с №	Нәтижелер көрсеткіштері	Иске асыру жылдары					Ақпарат көз	Қол жеткізуге жауаптылар
		2013	2014	2015	2016	2017		
1	Өсімдік шаруашылығы және фитосанитариялық қауіпсіздік саласындағы ҚР заңнамасының талаптарын бұзғаны үшін берілген нұсқамалардың орындалу үлесі	85	87	88	89	90	АШМ деректері	АШМ

2	ҚР ветеринария саласындағы заңнамасының талаптарын бұзғаны үшін берілген нұсқамалардың орындалу үлесі	86	88	89	90	91	АШМ деректері	АШМ
3	Ақпараттық жүйелерді пайдалана отырып, өсімдік шаруашылығы және фитосанитариялық қауіпсіздік саласындағы тексерулер жоспарына енгізілген субъектілерді қамту үлесі, %			50	60	70	АШМ деректері	АШМ
4	Ақпараттық жүйелерді пайдалана отырып, ветеринариялық қауіпсіздік саласындағы тексерулер жоспарына енгізілген субъектілерді қамту үлесі, %			50	70	80	АШМ деректері	АШМ

5. Бағдарламаның негізгі бағыттары, мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізу жолдары, тиісті шаралар

Бағдарламаның мақсаттарына қол жеткізу үшін мынадай төрт бағыт бойынша жұмыс жүргізілетін болады:

1. Қаржылық сауықтыру.

2. АӨК субъектілері үшін тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің қолжетімділігін арттыру.

3. АӨК субъектілерін қамтамасыз етудің мемлекеттік жүйелерін дамыту.

4. АӨК-ні мемлекеттік реттеу жүйелерінің тиімділігін арттыру.

5.1. Қаржылық сауықтыру

АӨК субъектілерінің төлем қабілеттілігін жақсарту, кредиттік жүктемесін төмендету және банкрот тәуекелдерін барынша азайту мақсатында қайта құрылымдау, қайта қаржыландыру, сондай-ақ АӨК субъектілерін бар берешектерін өтеуге қаржыландыру жолымен бір реттік қаржылық сауықтыру шараларын қабылдау қажет.

Қаржылық сауықтыру АӨК субъектісінің меншік иелері, кредит берушілер мен мемлекет тарапынан көрсетілетін қолдау шараларының көлемдері бойынша бірлескен және тең өлшемді тепе-теңдік бастамада жүргізілуі тиіс.

Кредит берушілер: АӨК субъектілерінің қаржылық міндеттемелерін қайта құрылымдауды (сыйақы мөлшерлемесін төмендету, кредиттерді қайтару мерзімдерін ұзарту, негізгі қарызын қайтару бойынша жеңілдік кезеңін ұсыну, айыппұлдарды, өсімпұлдарды, мерзімі өткен сыйақыны есептен шығару, басқа шаралар арқылы), АӨК субъектісін бар берешектерін өтеуге қайта қаржыландыруды және қаржыландыруды қамтамасыз етеді.

АӨК субъектісінің меншік иелері: кредит берушілер алдындағы міндеттемелерді толық өтегенге дейін пайданың бір бөлігін қатысушылар арасында бөлмеу, қосымша капиталдандыру, инвесторларды тарту, кредит берушілерге қаржылық сауықтыру шарттарын орындау бойынша толық жәрдем көрсету жолымен және басқа да шаралармен қолдау көрсетеді.

Мемлекет кредит берушілер мен меншік иелерінің қатысуына қарай қаржылық агент арқылы негізгі құралдарды сатып алуға және айналымдағы құралдарды толықтыруға қаржылық сауықтыруға жататын кредиттер және/немесе лизингтік міндеттемелер бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялауды ұсына отырып, оны түпкілікті төлеуші – АӨК субъектісі үшін төмендету арқылы қолдауды жүзеге асырады.

Осы қағидалармен АӨК саласындағы шаруашылық субъектілері арасында пайда болған берешектер бойынша қаржылық сауықтыру мәселелері де реттелетін болады.

АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыруды жүргізу ұйымдастырылған капитал нарықтарынан қаржы агенті тартқан қаражат, сондай-ақ ЕДБ-нің меншікті қаражаты есебінен жүзеге асырылатын болады. Бұл ретте, қаржылық агент тартқан қаражат басқа да кезек күттірмейтін міндеттерге пайдаланылуы мүмкін.

Қаражаттың (соның ішінде субсидиялардың) тиімді пайдаланылуын және қаржылық сауықтыру көрсеткіштері мен нәтижелеріне қол жеткізуді бақылау қаржылық агент және уәкілетті орган тарапынан жүзеге асырылады.

5.2. АӨК субъектілері үшін тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің қолжетімділігін арттыру

Аталған бағыт шеңберіндегі міндеттерді шешу үшін АӨК салаларын субсидиялау табиғи-климаттық жағдайларды, өткізу нарығы мен өңірлердің даму әлеуетін ескере отырып, ауыл шаруашылығы өнімдерінің нақты түрлерін өндіру үшін ауыл шаруашылығы жерлерін оңтайлы пайдалану бойынша өңірлерді мамандандыруды ескере отырып, сараланған түрде жүргізілетін болады. Өңірлерді мамандандыруды енгізу ескерілген егіс алқаптарының жоспарлы құрылымы осы Бағдарламаға 1-қосымшада ұсынылған.

Өңірлерді мамандандыру схемасы АӨК-де мемлекеттік саясатты сараланған түрде және неғұрлым тиімді жүргізуге мүмкіндік береді. Осыған байланысты АӨК субъектілеріне мемлекеттік қолдау шараларын беру қағидалары өңірлерді мамандандыру схемасын ескере отырып, түзетіледі және өңірлерді мамандандыру схемасы шеңберінде ұсынылмайтын ауыл шаруашылығы өндірісін субсидиялауды кезең-кезеңмен тоқтатуды көздейтін болады.

Бұл ретте жергілікті атқарушы органдар 2016 жылға дейін дайындау кезеңін; 2017 жылдан бастап мамандандыру схемасының тиісті ұсынымдарына 50 %-ға сәйкес келетін ауыл шаруашылығы өндірісін субсидиялауды көздейтін аудандар бөлінісінде өңірлерді мамандандыру схемасына сәйкес кезең-кезеңмен ауысу жоспарларын әзірлеп, аумақтарды дамыту бағдарламаларына енгізетін болады.

Бағдарламаның бағыттарын нақтылау АӨК-нің басым бағыттарын дамыту жөніндегі шебер-жоспарларда көзделеді.

Шебер-жоспарларды іске асырудың негізгі мақсаты Бағдарламаның импортқа тәуелділікті азайту және отандық АӨК өнімдерінің экспортын ұлғайту бойынша көрсеткіштеріне қол жеткізу болып табылады. Шебер-жоспарлар Бағдарламаның жылдар бойынша және олардың мамандануын ескере отырып, өңірлер бөлісінде жоспарлы көрсеткіштерін (оның ішінде) жан-жақты бөлуді көздейтін болады.

Бұдан басқа, ҚР азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету шаралары мен тетіктері әзірленеді.

5.2.1. Өсімдік шаруашылығындағы тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

5.2.1.1. Егістік және бау-бақша жұмыстарының экономикалық қолжетімділігін арттыру

Өсімдік шаруашылығы секторының тартымдылығын арттыру мақсатында АШТӨ үшін егістік және бау-бақша жұмыстарының экономикалық қолжетімділігін арттыруға бағытталған мемлекеттік қолдауды жүзеге асыру жоспарланып отыр. Белгіленген нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізу үшін АШТӨ-нің жеміс-жидек бақшалары мен жүзімдіктер отырғызуға және өсіруге жұмсаған шығындарының бір бөлігін, көктемгі-егіс және жинау жұмыстарын жүргізумен байланысты шығындарын өтеу түрінде мемлекеттік қолдау көрсетілетін болады.

5.2.1.2 Тыңайтқыштардың, гербицидтердің, биоагенттердің (энтомофагтардың) және биопрепараттардың экономикалық қолжетімділігін арттыру

АШТӨ-ні өсімдік шаруашылығы өнімдерінің өнімділігі мен сапасын арттыруға бағытталған іс-шараларды жүргізуге ынталандыру мақсатында минералды тыңайтқыштардың, гербицидтердің, биоагенттердің (энтомофагтардың) және биопрепараттардың экономикалық қолжетімділігін арттыруға бағытталған мемлекеттік қолдауды жүзеге асыру болжанады.

2017 жылдан бастап ашық және жабық топырақтағы көкөніс дақылдарын, бақша және жеміс дақылдарын өңдеуге арналған биоагенттер (энтомофагтар) мен биопрепараттар құнын арзандату жоспарлануда.

5.2.1.3. Жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің тұқымдары мен екпелерінің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Республиканың астық нарығының дамуы ғылыми негізделген нормалар бойынша қажетті көлемде дәнді дақылдардың тұқым шаруашылығының дамуын ынталандырды. Сонымен қатар, қатты бидай, сыра қайнатуға арналған арпа, бұршақ, жарма, майлы дақылдар, қант қызылшасы тәрізді дақылдар бойынша элиталық тұқым өндірісінің деңгейі оларға деген қажеттілікті толық қанағаттандырмайды.

Сондай-ақ шаруашылық жүргізуші субъектілерді, әсіресе ұсақ тұқымды дақылдардың тұқым шаруашылығы бойынша субъектілерді материалдық-техникалық жарактандыру проблемасы бар. Тұқым шаруашылығы жүйесін ұйымдастырудың және көбейтуге берілген тұқымдар санының жеткіліксіздігі салдарынан оларды селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізіліміне енгізгеннен кейін өндіріске жіберілген жаңа сорттар мен гибридтердің баяу енуі байқалады.

Питомник шаруашылығы жүйесін қалпына келтіру, питомниктерді техникалық және технологиялық жаңғырту, отырғызу материалын сақтау мен өткізудің сервистік орталықтарын құру, дәрі егу кешендерін салу талап етіледі.

Тауарлы шаруашылықтардың бірінші репродукциялы (1-ұрпақ гибридтері) тұқымдарға қолжетімділігін арттыру, уақтылы тұқым алмасу және тұқым жаңартуды жүргізу мақсатында 2015 жылдан бастап элиталық тұқымдарды субсидиялауды алып тастауды және бірінші репродукциялы (1-ұрпақ гибридтері) тұқымдарды субсидиялауға ауысуды көздейтін тұқым шаруашылығын субсидиялау тетігі жетілдірілетін болады. Сондай-ақ АШТӨ сатылған жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің элиталық көшеттерінің құнын субсидиялау жалғастырылатын болады.

5.2.1.4. Мақтаны қайта өңдеу ұйымдарына қабылдау кезіндегі қазақстандық мақта талшығы мен шитті мақта сапасын сараптаудың экономикалық қолжетімділігін арттыру

Отандық мақта талшығы мен шитті мақтаның сапасын сараптау жөнінде көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру мақсатында сараптамалардың көрсетілген түрін жүргізуге субсидия бөлуді жалғастыру жоспарлануда. Сараптау жүргізу өнімді сертификаттауға және оны жоғары құнмен өткізуге мүмкіндік береді, бұл АШТӨ-нің және шитті мақтаны қайта өңдеушілердің кірісін сақтайды.

5.2.1.5. Тұқымдардың сорттық және егістік сапасын сараптаудың экономикалық қолжетімділігін арттыру

Өсірілетін ауыл шаруашылығы дақылдарының шығымдылығын ұлғайту және сапасын арттыру мақсатында тұқымдардың, оның ішінде, отандық АШТӨ-нің егуіне арналған тұқымдардың сорттық және егістік сапасын сараптауды қамтамасыз ету жоспарланып отыр.

5.2.1.6. Өсімдік шаруашылығындағы сақтандырудың экономикалық қолжетімділігін арттыру

Өсімдік шаруашылығындағы міндетті сақтандыру жөнінде көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру мақсатында сақтандыру компаниялары төлеген сақтандыру төлемдерін субсидиялау нысанында АШТӨ-ні мемлекеттік қолдауды жүзеге асыру жоспарланып отыр. Сақтандыру

төлемдерін субсидиялаудан сақтандыру сыйақысын субсидиялауға көшудің орындылығы туралы мәселе зерделенетін болады.

5.2.2. Астық сақтау бойынша көрсетілетін қызметтердің физикалық қолжетімділігін арттыру

2013 – 2014 жылдар кезеңінде астық сақтау инфрақұрылымын дамыту мақсатында сыйымдылықтардың барынша тапшылығын бастан кешіп отырған негізгі астық өндіруші өңір Солтүстік Қазақстан аумағында астық сақтауға арналған жаңа қуаттар салу жүзеге асырылатын болады. Осыған байланысты, қолданыстағы қуаттар кеңейтіледі және жаңа астық сақтау қоймалары салынады.

Астық нарығына мемлекеттің қатысуын күшейту мақсатында, сондай-ақ астық экспортының батыс және оңтүстік бағыттарды дамыту үшін елдің оңтүстік және батыс өңірлеріне астықты ауыстырып тиеу үшін жаңа қуаттар салу жүзеге асырылады.

Бұдан басқа, қолда бар астық сақтау қуаттарын жаңғырту, оның ішінде негізгі құралдарды жаңарту, сүрлемдік корпустардың құрылыс конструкцияларын күшейту, сондай-ақ технологиялық реконструкциялау жүргізілетін болады. 2011 – 2012 жылдары елде жалпы қуаты 1005,5 мың тонна 71 астық сақтау объектісі, оның ішінде 884,5 мың тонна – АШТӨ меншікті қаражатының есебінен және 121 мың тонна "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ қатысуы кезінде пайдалануға енгізілді.

Қазақстандық астықтың экспорттық әлеуетін ұлғайту мақсатында

2017 жылға дейін астықты батыс бағытта ауыстырып-тиеу қуаты ұлғайтылатын болады.

Қытайдың көбейіп келе жатқан халқын және тұтыну құрылымының бидайдан жасалған өнімдерді тұтынудың ұлғаюына қарай өзгеруін ескерсек, Қытай нарығы Қазақстан үшін барынша перспективалы болып табылады. Сонымен бірге Қытай Қазақстан астығын Оңтүстік Шығыс Азия елдеріне және осы бағыттағы басқа да елдерге экспорттау үшін транзиттік мемлекет ретінде қызығушылық тудырады. Осыған байланысты, астық экспортын ынталандыру үшін шығыс бағыттағы астық терминалының құрылысы жүргізілетін болады.

Қазіргі уақытта астық сақтау қуаттарына деген өз қажеттілігіміздің өсуімен қатар Ислам ынтымақтастық ұйымының Азық-түліктік өзара көмек қорын (бұдан әрі – қор) құрумен және осы мақсаттарға ҚР аумағында 2 млн. тоннаға дейін астықтың стратегиялық қорын қалыптастырумен байланысты қазақстандық астықты сатып алуға араб әлемі елдерінің тарапынан жоғары қызығушылық бар.

Осыған байланысты, 2015 – 2017 жылдар кезеңінде астықты сақтау инфрақұрылымын дамыту мақсатында астық сақтау қуаттылықтарын кемінде 700 мың тонна деңгейіне жеткізген және ұстаған жөн болмақ.

5.2.3. АШТӨ үшін судың экономикалық қолжетімділігін арттыру

Су пайдаланудың бекітілген лимиті шегінде ауыл шаруашылығы дақылдарын суару үшін су беру жөніндегі қызметтер көрсетілгені үшін су пайдаланушылардың шығындарын өтеу мақсатында АШТӨ-ні мемлекеттік қолдау жалғасатын болады.

Су пайдаланушылардың суды үнемдеу технологияларына ауысуын ынталандыру мақсатында суды беру бойынша көрсетілетін қызметтер құнын субсидиялау тетігі суармалы судың шаршы метріне субсидия мөлшерін есептеу әдістемесін өзгерту бөлігінде жетілдірілетін болады.

Бұдан басқа, әкімшілік рәсімдерді төмендету және су мөлшерін қолжетімді бағамен алуды жеңілдету мақсатында АШТӨ-ге су беру бойынша қызметтер құнын субсидиялауды тікелей су берушілерге беру жоспарланады. Бұл су шаруашылығы ұйымдарының гидромелиоративтік жүйелерді тиісінше күтіп-ұстау бойынша іс-шараларының тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

5.2.4. Мал шаруашылығындағы және тауарлы балық өсірудегі тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

5.2.4.1. Малды күтіп-бағудың және мал шаруашылығы өнімдері өндірісінің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Мал шаруашылығы саласын дамыту және АШТӨ-ні өндірісті технологиялық жаңғыртуға ынталандыру, сондай-ақ өндірілетін мал шаруашылығы өнімдерінің көлемі мен сапасын арттыру мақсатында мал шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді мемлекеттік қолдауды жалғастыру көзделеді.

Мал шаруашылығы үшін берік азық базасын құру үшін шахталы және құбырлы құдықтарды салу және қалпына келтіру жолымен жайылымдарды суландыруға, азық дақылдарын өсіру үшін суару жүйелерін сатып алуға және енгізуге, мал шаруашылығы мен құс шаруашылығы кәсіпорындарының қажеттілігін сапалы және теңгерімді азықтармен қамтамасыз ету үшін құрама жем-шөп зауыттарын салуға арналған АШТӨ-нің инвестициялық салымдарының бір бөлігі өтелетін болады.

Мал шаруашылығында жаңа заманауи технологиялар енгізілетін болады, атап айтқанда, еңбек өнімділігін арттыруға бағытталған технологиялық жабдықтар сатып алынады және енгізіледі, ауыл шаруашылығы жануарларын суаттармен қамтамасыз ету үшін қуаңшылық аймақтарында суды сақтау жүйелері енгізіледі.

"Ірі қара мал етінің экспорттық әлеуетін дамыту" жобасын іске асыру малды бордақылау инфрақұрылымын, фермерлік шаруашылықтарды құру және ірі қара малдың аналық мал басын ұлғайту жөніндегі нысаналы көрсеткіштерге сәйкес жалғастырылатын болады.

Отандық өнімдердің бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ету үшін ірі, шырынды, құнарлы азық пен азық қоспаларын дайындау және сатып алу

жөніндегі шығындарды арзандатуға берілетін субсидиялау жүзеге асырылатын болады.

5.2.4.2. Асыл тұқымды өнімнің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Асыл тұқымды малдардың үлес салмағын арттыру, етті малдың гендік қорын, сондай-ақ АШТӨ-дегі ауыл шаруашылығы жануарларының өнімділігі сапасын қалпына келтіру және ұлғайту мақсатында отандық және шетелдік селекцияның асыл тұқымды өнімдерін сатып алу үшін АШТӨ-ні мемлекеттік қолдау жалғасатын болады.

Бұдан басқа, ауыл шаруашылығы жануарларының сапалық құрамы мен тұқымдық сапасын жақсартумен айналысатын АШТӨ-ге асыл тұқымды аналық мал басын және асыл тұқымды тұқымдық бұқаларды күтіп-бағу, селекциялық және асыл тұқымдық жұмыстар жүргізу, сондай-ақ бордақылау алаңдарына бұқаларды сату бойынша шығындарын субсидиялау түрінде қолдау көрсетілетін болады.

Мемлекеттік қолдау қой, жылқы, түйе және құс шаруашылықтарын дамытуға да қолданылатын болады, бұл ауыл шаруашылығы жануарларының жалпы табынындағы асыл тұқымды мал басының үлесін ұлғайту үшін жағдай жасайды және олардың өнімділігін арттырады.

Отандық құс фабрикаларына асыл тұқымдық материал (тәуліктік балапан және инкубациялық жұмыртқа) сатып алу бойынша қолдау көрсетілетін болады.

Асыл тұқымды мал шаруашылығын субсидиялау 2011 жылы басталған ІҚМ етінің экспорттық әлеуетін арттыру жөніндегі жобаны одан әрі іске асыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Аталған жобаны іске асыру шеңберінде репродуктор шаруашылықтарды, бордақылау алаңдарын және етті малды көбейту жөніндегі фермерлік шаруашылықтар құру бойынша жұмыстар жалғасатын болады.

5.2.4.3. Тауарлы балық өсірудегі тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Қазақстанда тауарлы балық өсіруді (акваөсіруді) дамыту мақсатында неғұрлым бағалы балық түрлері есебінен тауарлы балық өсіру көлемін ұлғайту және балықтың түр-түрін кеңейту үшін жағдайлар жасалатын болады.

Тауарлы балық өсіру өндірісінің 2017 жылға дейінгі әлеуеті 5,2 мың тоннаға бағаланады.

Тауарлы балық өсіруді қолдау мен дамыту үшін құнды балық түрлерінің асыл тұқымды толықтырушы-аналық балықтар табынын ұстауға субсидиялар енгізілетін болады.

Тауарлы балық өсіруді дамыту жөніндегі іс-шараларды іске асыру және белгіленген нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізу үшін тауарлы балық өсіру саласындағы заңнаманы жетілдіру қажет.

5.2.4.4. Мал шаруашылығындағы сақтандырудың экономикалық қолжетімділігін арттыру

Шетелде табысты қолданылып жатқан тәжірибені ескере отырып, ауыл шаруашылығы жануарларын сақтандырудың экономикалық қолжетімділігін арттыру бойынша мәселе пысықталатын болады.

5.2.5. Ауыл шаруашылығы шикізатын терең өңдеу өнімдерінің өндірісі үшін тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу саласын дамыту, өндірілетін өнім сапасын арттыру мақсатында ауыл шаруашылығы шикізатын терең қайта өңдеумен және дайын өнім өндірумен байланысты шығындарды субсидиялау арқылы мемлекеттік қолдау болжанады.

Мемлекет тарапынан жасалатын осы қолдау отандық өңдеу кәсіпорындарын ЕАЭО елдерінің кәсіпорындарымен тең жағдайға қоюға мүмкіндік береді. Нәтижесінде бәсекеге қабілетті өнім өндірісі көлемінің ұлғаюы, ішкі тұтынудағы сүттің, қант қызылшасының және жүгері дәнінің терең өңдеу өнімдері бойынша импорт үлесінің қысқаруы және кәсіпорындардың қаржы-шаруашылық қызметіне оң әсер етуі күтіледі, бұл тұтас алғанда, АӨК-нің қайта өңдеу саласын дамытуға да оң әсерін тигізеді.

5.2.6. Қаржылық көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

5.2.6.1. Кредиттер мен лизингтің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Агробизнесті тұрақты жүргізу үшін АӨК субъектілеріне (ауыл шаруашылығы техникаларының лизингін қоса алғанда) негізгі құралдарды сатып алуға және айналымдағы қаражатын толықтыруға қаражат қажет, олар негізінен қаржы институттарының қарыз қаражаты есебінен тартылады. Сонымен бірге, ауыл шаруашылығы өндірісінің ерекшелігіне байланысты (табиғат жағдайларына тәуелділік, экономиканың басқа салаларымен салыстырғандағы төмен өнімділік және рентабельділік) қаржы институттары АШТӨ-ге жоғары сыйақы мөлшерлемесімен қысқа мерзімді кредиттер береді.

Айталық, ҚР Ұлттық Банкінің деректері бойынша 2006 – 2011 жылдар кезеңінде АӨК субъектілеріне берілген кредиттер бойынша орташа пайыздық сыйақы мөлшерлемесі 12-16 %-ды, ал экономиканың басқа секторларында 10-13 %-ды құрады.

Нәтижесінде АӨК субъектілері негізгі және айналым қаражатын толықтыруға арналған кредиттер бойынша жоғары сыйақы төлейді, бұл өнім бірлігін өндірудің өзіндік құнының артуына әкеп соқтырады және оның бәсекеге қабілеттілігін төмендетеді.

АӨК субъектілері үшін қаржылық жүктемені төмендету проблемасын шешу мақсатында АӨК субъектілеріне (соның ішінде дәнді, майлы және бұршақты дақылдар өндірумен айналысатын) берілген лизинг пен кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау көзделетін болады.

Ауыл шаруашылығының техникамен жарақтануының қазіргі деңгейі оның тиімді дамуын тежеуде. Осының барлығы маусымдық ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу мерзімдері мен сапасына теріс әсер етеді. Қажетті техниканың, жабдықтардың, арзан және ұзақ мерзімді кредит ресурстарына қолжетімділіктің жоқтығынан АӨК субъектілері ауыл шаруашылығы өнімін өндіру мен қайта өндеуде оңайлатылған технологияларды қолдануға мәжбүр. Ауыл шаруашылығы техникасының, қосалқы бөлшектердің, жабдықтардың жоғары құны, банктік кредиттердің/лизингтердің қысқа мерзімділігі АШТӨ-нің басым көпшілігіне негізгі құралдарын жаңартуға мүмкіндік бермейді.

Негізгі құралдарды сатып алуға бағытталатын кредиттік қаражаттың негізгі көлемі ЕДБ-нің және лизингтік компаниялардың қарыз (тартылған) және меншікті қаражатының есебінен жүзеге асырылады. Кредиттің/лизингтің 12-15 % орташа сыйақы мөлшерлемесін ескерсек, шаруа 7-9 жылда іс жүзінде жабдықтың /техниканың екі құнын төлейді. Бұл ретте, АШТӨ-ге берілген кредиттер бойынша ЕДБ белгілейтін қайтару мерзімдері ауыл шаруашылығы өндірісінің ерекшелігіне сәйкес келмейді, салымдардың ұзақ өтелуімен ерекшеленеді.

Осыған байланысты, қаржылық нарықта аграрлық секторда берілген кредиттердің 42 %-ы "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ еншілес акционерлік қоғамдарына келетін ахуал қалыптасқан.

ЕДБ-нің, микрокредиттік ұйымдардың және кредиттік серіктестіктердің АӨК жобаларын қаржыландыруға аз қатысуы оларда ұзақ мерзімді қорландыру көздерінің жоқ болуымен және саланың жоғары кредиттік тәуекелдерімен түсіндіріледі.

Аталған проблеманы шешу үшін Германия тәжірибесін қолдану және АӨК субъектілері үшін қолайлы шарттармен АӨК жобаларын одан әрі қаржыландыруы үшін ЕДБ-ні қорландыруға "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ-ның қаржы институттарын пайдалану ұсынылады.

Осылайша, "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ-ның қаржы институттары АӨК субъектілеріне тікелей кредит беруді кезең-кезеңмен қысқартады, меншікті және тартылған қаражат негізінде ЕДБ-ні, микрокредиттік ұйымдарды және кредиттік серіктестіктерді қорландыруды жүзеге асырады. Бұл дамыған филиалдық желісі бар банктік инфрақұрылымды пайдалана отырып, қаржыландыруға қолжетімділікті кеңейтуге, сондай-ақ АӨК субъектілеріне тіркелген қолайлы мөлшерлеме бойынша ұзақ мерзімге қарыздар, сондай-ақ банктік көрсетілетін қызметтердің толық спектрін алуға мүмкіндік береді.

Ауыл шаруашылығы техникасының лизингі бойынша пайыздық мөлшерлемені субсидиялау жөніндегі іс-шараларды іске асыру үшін мемлекеттік қолдаудың осы түрі бойынша оператор ретінде жұмыс істейтін ұйым тартылатын болады.

5.2.6.2. АӨК субъектілерінің қаржы институттары алдындағы қарыздарын сақтандыру және кепілдендіру арқылы кредиттердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Қазіргі уақытта АӨК шағын және орта субъектілерінің шамамен 30 %-ы тиісті өтімділігі жоғары кепілзатын қамтамасыз етудің жоқ болуынан және сенімсіз қаржылық жағдайынан қаржыландыруға қол жеткізе алмауда.

Дәл осы проблеманы аграрлық өндірістегі жеке инвестициялардың тәуекелдерін төмендету үшін қарыздарды мемлекеттік кепілдендіру жүйесі мен сақтандыруды енгізу жөніндегі міндетті қоя отырып, Мемлекет басшысы "Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты" атты 2012 жылғы 27 қаңтардағы Қазақстан халқына Жолдауында айтты.

Осыған байланысты, АӨК субъектілері үшін кредит ресурстарының қолжетімділігін және АӨК-ні белсенді қаржыландыру процесіне қаржы институттарын тартуды қамтамасыз ету мақсатында АӨК субъектілерінің қаржы институттары алдындағы қарыздарын сақтандыру және кепілдендіру жүйесі енгізілетін болады.

5.2.7. Басым инвестициялық жобаларды іске асыру шеңберінде тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Азық-түлікке өсіп жатқан жаһандық сұранысты ескере отырып, ауыл шаруашылығын ауқымды жаңғырту шеңберінде Қазақстанның АӨК-сін дамытудың басты міндеттерінің бірі жаңа өндірістік қуаттар салуға не қолданыстағыларын кеңейтуге инвестициялар тартуды ынталандыру арқылы ауыл шаруашылығы өнімдерінің өндіріс көлемін ұлғайту болып табылады. Қазіргі уақытта "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ еншілес ұйымдарының жеңілдікпен кредит беру өнімдері бар және мемлекеттік қолдау бағдарламалары шеңберінде негізгі және айналым қаражатын толықтыруға арналған кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемелерін өтеу қолданылады.

Сонымен бірге, көрсетілген құралдар ауыл шаруашылығы субъектілерін АӨК-нің басым салаларында инвестициялық жобаларды іске асыруға белсенді ынталандыру үшін жеткіліксіз.

Осыған байланысты Қазақстан Республикасында инвестициялық жобалардың капитал сыйымдылығын және өзін-өзі ақтау мерзімдерін төмендету үшін АӨК-нің басым секторларында жаңа өндірістік қуаттар құруға не қолданыстағыларын кеңейтуге бағытталған инвестициялық салымдар кезінде

шығыстарды (құрылыс-монтаждау жұмыстары, жабдықтар, ауыл шаруашылығы және арнайы техникалар сатып алу) ішінара өтеу түріндегі мемлекеттік қолдау енгізілетін болады.

5.2.8. Білім беру қызметтерінің, аграрлық ғылым нәтижелері мен консультациялық көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру

Агробизнес субъектілеріне АӨК-дегі заманауи технологиялар мен озық ғылыми әзірлемелерге қолжетімділікті қамтамасыз ету мақсатында отандық аграрлық ғылым жүйесін реформалау бойынша жұмыс жалғастырылатын болады.

Реформалаудың түпкілікті мақсаты АӨК-де білімді генерациялау мен бәсекеге қабілетті инновацияларды таратудың орнықты жүйесін құру болып табылады.

Отандық аграрлық ғылымды реформалаудың негізгі бағыттары мыналар болып табылады:

1) ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіруші және экспорттаушы жетекші елдердің үлгісі бойынша салалық және ЖОО ғылымы арасындағы тығыз өзара іс-қимылға, ғылыми-зерттеу ұйымдары мен агробизнес субъектілері арасындағы өзара іс-қимыл жасаудың тиімді тетіктерін қолдана отырып әлемдік ғылыми жүйеге ықпалдасуға бағдарланған ауыл шаруашылығы зерттеулерін басқарудың жаңа жүйесін құру;

2) ұлттық ауыл шаруашылығы зерттеулері жүйесін мемлекеттік қаржыландыруды кезең-кезеңімен технологиялық көшбасшы елдердің деңгейіне дейін – саланың жалпы өнімінен кемінде 0,1 %-ға жеткізу;

3) аграрлық ғылымға дарынды жастарды тартуға және неғұрлым перспективалық ғылыми қызметкерлердің әлеуетін кәсіби іске асыру үшін жағдайлар жасауға ықпал ететін жаңа кадрлық саясат;

4) зерттеулердің сапасын арттыру, АӨК дамытудың басым бағыттары бойынша меншікті технологиялық платформаларды қалыптастыру мақсатында ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-эксперименталдық ұйымдардың инфрақұрылымын кезең-кезеңімен жаңғырту.

Ғылыми зерттеулердің нәтижелігін, тиімділігін және нәтижелерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында отандық аграрлық ғылым мен білімді реформалау және дамыту мақсатында іс-шараларды қаржыландыру бойынша мемлекет қажетті жағдайлар жасайтын болады.

АӨК салаларын ғылыми қамтамасыз ету проблемаларын шешу және жүргізілетін зерттеулердің шашыраңқылығын болдырмау, міндеттер қоюда

кешенді тәсіл қолдану, АӨК саласындағы ғылыми зерттеулерді бірыңғай үйлестіру үшін Аграрлық ғылым жөніндегі ұлттық ғылыми кеңес құру жоспарлануда.

Үздік әлемдік баламаларға сәйкес келетін нәтижелері бар АӨК саласындағы озық білімдерді генерациялау мен таратудың жаңа ғылыми-инновациялық жүйесін қалыптастыру үшін халықаралық деңгейдегі пәнаралық ғылыми білім беру кешенін құру бойынша жұмыс жалғастырылады.

ҒЗТКЖ нәтижелерінің практикада қолданылуын арттыру және оларды АӨК субъектілерінің іс жүзіндегі қажеттіліктеріне бағдарлау мақсатында зерттеулердің тақырыптамаларын қалыптастыру кезінде зерттелетін тақырыптамаға кешенді тәсілді, нәтижелерді тәжірибеге енгізуді және қажетті біліктілігі бар ғылыми кадрларды даярлау жөніндегі іс-шараларды көздейтін ғылыми-техникалық бағдарламалар іске асырылатын болады.

Ауыл шаруашылығында қолданбалы зерттеулерді агробизнес субъектілерінің ортақ қаржыландыруын ынталандыру жөніндегі ұсыныстар әзірленетін болады.

Ғылыми бағдарламаларды жүзеге асыру тиімділігінің негізгі өлшемшарты қойылған нәтижелерге қол жеткізуге агробизнестің ең қолайлы қатысуы арқылы олардың идеядан коммерциялау сатысына дейін жеткізілуі болып табылады.

Зерттеулердің нәтижелерін тиімді коммерциялауға дейін жеткізу мақсатында тәжірибелік және эксперименталдық жұмыстардың әдістері мен ғылыми зерттеулердің нәтижелеріне сынақтар, тәжірибелі тексерулер жүргізілуі қажет. Бұл үшін өндіріске жаңа технологияларды енгізу бойынша шаралар шеңберінде ғылыми ұйымдар зертханаларының аспаптық паркін жаңарту жөніндегі іс-шаралар, Қазақстан Республикасында перспективалы және пайдалануға рұқсат етілген отандық сорттар мен гибридтердің бастапқы тұқым шаруашылығын дамыту үшін селекциялық-тұқымдық техниканы жаңарту бойынша шаралар іске асырылады, өйткені аграрлық ғылымның ғылыми-зерттеу инфрақұрылымының моральдық ескіруі орын алған.

Өсімдік шаруашылығында өнімділіктің артуын тұрақтандыру мақсатында қуаң өңірлерде ресурсты үнемдеу, нөлдік технологияларды әзірлеу және енгізу бойынша зерттеулер көзделетін болады.

Экологиялық таза және қауіпсіз өнімдер өндіруді қамтамасыз ететін органикалық егіншілік қағидаттарында ауыл шаруашылығы дақылдарын өңдеп өсіру бойынша зерттеулер жүргізілетін болады.

Ауыл шаруашылығы дақылдарының егістік алқаптарын арттыру мақсатында "жасыл" экономикалық тиімді агротехнологияларды әзірлеу бойынша зерттеулер жүргізіледі.

Ауыл шаруашылығы дақылдарының жоғары өнімді сорттары мен будандарын шығару және оларды өсірудің қарқынды технологиясын әзірлеу

бойынша зерттеулер ауыл шаруашылығы дақылдарының шығымдылығын жоғарылатуға бағытталатын болады.

Ауыл шаруашылығындағы ғылыми зерттеулерді кеңейту жөніндегі шаралар шеңберінде қуаңшылыққа төзімді гендік түрлендірілген дақылдар (бидай, мақта, соя, рапс, жүгері) мәселелерін зерделеу бойынша зерттеулер жүргізілетін болады. Жануарларды азықпен үздіксіз қамтамасыз ету үшін қуаңшылыққа төзімді азықтық дақылдар іріктеледі.

Инновациялық қызметті дамыту және технологиялық жаңғыртуға жәрдемдесу мақсатында ұлттық экономиканың бәсекеге қабілеттілігін ұзақ мерзімді перспективада арттыруға бағытталған нысаналы технологиялық бағдарламалар іске асырылатын болады. Бағдарламаны іске асыру ғылымның, мемлекет пен бизнестің өзара іс-қимыл жасауына негізделген.

АӨК-те жаңа озық ғылыми-технологиялық бағыттарды іске асыру шеңберінде нысаналы технологиялық бағдарламалар тетігі арқылы технологиялық болжау қорытындылары бойынша мынадай сыни технологиялар: топырақтың құнарлығын молайту, прогрессивтік суару жүйелері, мал шаруашылығын қарқынды дамыту технологиялары, ауыл шаруашылығы шикізатын терең қайта өңдеу технологиялары, инженерлік энзимология, жасушалық және гендік селекция, жасушалық және молекулярлық инженерия, биопрепараттар жасау технологиялары, өнімнің биоқауіпсіздігін қамтамасыз ету әдістері дамытылады.

АӨК бойынша нысаналы технологиялық бағдарламаларды іске асыру индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы, сондай-ақ салааралық үйлестіруді және индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдауды іске асыруға қатысуды жүзеге асыратын уәкілетті орган нысаналы технологиялық бағдарламаларды және басқаларды іске асыру тетігін әзірлеу бойынша жұмыс жүргізгеннен кейін ғана басталады.

Білім беру қызметтері мен аграрлық ғылым нәтижелерінің экономикалық қолжетімділігін арттыру мақсатында жаңа технологиялар мен отандық әзірлемелерді енгізу тетіктері, оның ішінде, агротехнологияларды коммерцияландыру және трансферттеу, білім тарату жүйелері қызметтерімен АӨК субъектілерін қамтуды кеңейту арқылы жетілдіріледі.

Кадрмен қамтамасыз ету саласында кадр даярлау жүйесін одан әрі жетілдіру жүргізіледі, сондай-ақ Ұлттық біліктілік жүйесін енгізу бойынша жұмыстар жалғасады.

АӨК өндірістік ұжымдарында кәсіптік стандарттарды енгізуді және оларды түзету бойынша ұсыныстарды жинақтауды жүзеге асыру жоспарланып отыр.

Аграрлық мамандықтар бойынша кәсіптік стандарттарға сәйкес білім беру стандарттары жаңартылады. Жұмыс берушілердің қатысуымен тәуелсіз АӨК мамандарының біліктілігін сертификаттау орталықтары құрылады.

64 ел мен ұйымнан 15 халықаралық ғылыми-зерттеу орталығын қамтитын халықаралық ауыл шаруашылығы зерттеулерінің консультациялық тобымен (бұдан әрі – ХАШЗКТ) шетелдік агротехнологияларды алу (трансферт), генетикалық материалмен алмасу, мамандарды озық технологияларға, әдістемелерге және халықаралық ғылыми ортаға ықпалдасуға оқыту саласында ынтымақтастықты дамыту жоспарлануда.

АӨК субъектілері мен мемлекеттік құрылымдар, аграрлық ғылым мен кәсіптік білім беру жүйесі арасында тиімді кері байланысты қолдау мақсатында білім тарату жүйесінің шеңберінде АШТӨ-ні тегін консультациялық көмекпен қамтамасыз ету жөніндегі шаралар іске асырылатын болады.

5.3. АӨК субъектілерін мемлекеттік қамтамасыз ету жүйелерін дамыту

5.3.1. Фитосанитариялық қауіпсіздік жүйесін дамыту

Фитосанитариялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында заманауи жабдықтарды қолдана отырып, карантиндік, аса қауіпті және зиянды организмдердің дамуы мен таралуының мониторингін уақтылы жүргізу, олардың таралу болжамын жасау, карантиндік зиянды организмдердің таралу ошақтарын оқшаулау мен жою және зиянды және аса қауіпті организмдерге қарсы күресу жөніндегі іс-шараларды өткізу үшін олардың таралу координаттарын айқындау қажет.

Фитосанитариялық қауіпсіздік жүйесін дамыту үшін өсімдіктер карантині және аумақтың фитосанитариялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік органдардың өзара іс-қимыл процестерін біріздендіру мен стандарттауды қамтамасыз етудің әлемдік тәжірибесін және қалыптасқан практикасын ескере отырып, фитосанитариялық тәуекелді жүйелі талдауды (бұдан әрі – ФТТ) жүргізу қажет. Алайда, қазіргі таңда ҚР-да ФТТ жүргізу функциялары тапсырыс негізінде жүзеге асырылады, жүйелі зерттеулер жүргізілмейді. Осыған байланысты, өсімдіктер карантинін қамтамасыз ету жөніндегі үш мемлекеттік мекеменің (Республикалық карантиндік зертхана, Интродукциялық-карантиндік жеміс-жидек дақылдары питомнигі және Интродукциялық-карантиндік дәнді дақылдар питомнигі) бар екенін ескере отырып, осы ұйымдарды біріктіру және қайта ұйымдастырылған мемлекеттік мекеменің функцияларын кеңейту бойынша жұмыс жүргізілетін болады. Қызметкерлерге қойылатын біліктілік талаптарын арттыра және еңбекақы төлеуді тиісінше көтере отырып, осы мемлекеттік мекемеге ғылыми-әдістемелік мәртебе беру бойынша жұмыс жүргізілетін болады.

Зиянкестерді, арамшөптерді және өсімдіктер ауруларын зерттеу зертханаларын заманауи, мысалы, амплификатор сияқты жабдықтармен жарақтау жөніндегі нормативтер әзірленетін болады.

Өсімдіктер карантині бойынша іс-шараларды жүргізу және аса қауіпті зиянды организмдердің күтпеген жаппай таралуын жоюға арналған пестицидтер (ядохимикаттар) қорын сапалы және қауіпсіз сақтау мақсатында қажетті нормалар мен талаптарға сәйкес қойманы жобалау және кейіннен салу бойынша жұмыс жүргізілетін болады.

"E-Agriculture" бірыңғай автоматтандырылған басқару жүйесі пысықталып, фитосанитариялық қауіпсіздік саласындағы бірыңғай ықпалдастырылған ақпараттық жүйемен толықтырылатын болады.

Аса қауіпті зиянды организмдерге қарсы күресудің қауіпсіз әдістерін енгізу мақсатында мақта, көкөніс, жеміс, жүзім мен басқа дақылдардың қауіпті зиянкестеріне қарсы биологиялық күресу әдісін енгізуге арналған нормативтер әзірленетін болады.

АШТӨ, өсімдіктердің биологиялық алуан түрлілігі және табиғи мекендеу орындары, сондай-ақ экожүйелер үшін карантиндік, аса қауіпті және зиянды организмдерден төніп тұрған көптеген жерлердегі және күшейіп келе жатқан қатерлер республиканың өсімдіктерді қорғау және өсімдіктер карантині қызметі үшін басты проблема болып қалуда. Жаңа зиянды организмдер тұрақты түрде өзгеруде немесе белгілі зиянды организмдер климаттағы өзгерістерге байланысты неғұрлым көп таралуда және залал келтіруде, сондықтан да карантиндік, аса қауіпті және зиянды организмдерге қарсы күресу жалғастырылатын болады.

Елдің фитосанитариялық саламаттылығының күтілетін өзгерісін сипаттайтын негізгі индикативтік көрсеткіштер карантиндік және ерекше қауіпті зиянды организмдердің таралу ауданының көрсеткіштері, химиялық өңдеулерді жүргізу ауданы және оның тиімділігі болып табылады.

Химиялық өңдеу тиімділігін жыл сайын 0,2 %-ға арттыру кезінде карантиндік және ерекше қауіпті зиянды организмдердің таралу қаупінің коэффициенті 2017 жылға қарай 0,94-ті құрайды.

Сондай-ақ, фунгицидтерді сатып алуға арналған АШТӨ шығындарын ықтимал субсидиялау бөлігінде өсімдік ауруларына қарсы күреске бағытталған іс-шараларды қаржыландыру рәсімін қайта қарау мәселесін пысықтау қажет.

5.3.2. Ветеринариялық қауіпсіздік жүйесін дамыту

Ауыл шаруашылығы жануарларының барлық түрлерінің негізгі басы жеке қосалқы үй шаруашылықтарында, ұсақ тауарлы, фермерлік және кооперативтік

шаруашылықтарда шоғырланған қазіргі заманғы республиканың мал шаруашылығын дамыту жағдайларында инфекциялық және инвазивтік ауруларды жою проблемасының өзектілігі едәуір өсті.

Ветеринариялық саланың проблемаларын толыққанды шешуге республика, өңірлер (оның ішінде жеке фермерлік шаруашылықтар) ауқымында жануарлардың инфекциялық және жаппай жұқпалы емес ауруларының алдын алу, профилактикасы және жою, сондай-ақ осы саладағы ветеринариялық бақылау мен қадағалауды күшейту жөніндегі іс-шаралар кешенін әзірлеу ықпал етеді.

Мемлекеттегі тұрақты эпизоотиялық ахуал республиканың ауыл шаруашылығының экспорттық әлеуетін дамытудың негізі болып табылады. Сондықтан да ветеринариялық қауіпсіздік жүйесін дамытудың негізгі мақсаттары ел аумағының орнықты ветеринариялық-санитариялық саламаттылығын қамтамасыз ету және түпкі тұтынушы, яғни адам үшін тамақ өнімінің қауіпсіздігі болып табылады.

Осы көрсеткіштерге қол жеткізуді жүйелі диагностикалық, емдеу-профилактикалық және жою іс-шараларын жүргізу есебінен, сол сияқты осы іс-шараларды жүргізу тиімділігін жақсартуға бағытталған жаңа бастамалар және жалпы ветеринариялық қауіпсіздік жүйесін жетілдіру есебінен жүзеге асыру жоспарлануда.

Қазіргі уақытта Халықаралық эпизоотиялық бюро (бұдан әрі – ХЭБ) мақұлдаған және келіскен ҚР ветеринариялық қызметін ұзақ мерзімді дамыту стратегиясы әзірленді, оның шеңберінде ХЭБ ұсынымдарын ескере отырып, жануарлардың аса қауіпті ауруларына қарсы эпизоотияға қарсы ветеринариялық іс-шараларды өткізу стратегиясын қайта қарауға бағытталған іс-шаралар көзделген. Бұл үшін барлық мүдделі мемлекеттік органдарды тарта отырып, жануарлардың аса қауіпті ауруларын (аусыл, бруцеллез, құтыру, эхинококкоз және басқалары) бақылау, алдын алу, жою жөніндегі кешенді жоспарлар әзірленетін болады. Бұдан басқа, мұндай іс-шараларды жоспарлау ел аумағын аймақтарға бөлуді ескере отырып, эпизоотиялық қадағалау жүйесін енгізумен, енжар және белсенді бақылауды, математикалық модельдеу мен болжауды (бұдан әрі – ГАЖ-бағдарлама) қосумен қатерлерді талдау, бағалау және басқару қағидаттарына негізделетін болады. Бұдан басқа, жануарлардың аса қауіпті ауруларына, оның ішінде бруцеллезге қарсы ерекше иммундық профилактиканы пайдалану мүмкіндігі көзделетін болады. Аусылға қарсы вакцинациялау профилактикалық шара ретінде іске асырылады және осы ауру пайда болған немесе көршілес қолайсыз елдерден ену қаупі болған жағдайда, буферлік аймақты айқындау жолымен одан әрі таралуының алдын алуға бағытталатын болады. Сондай-ақ аумақ бойынша инфекция қоздырғышының айналымын

айқындау үшін жалпы ел бойынша аусыл вирусының құрылымдық емес ақуызының болуына серологиялық мониторинг көзделген. Қажет болған жағдайда, вакцинациялаумен осы енуден таза аумақ мәртебесін алу үшін республиканың барлық өңірлерінде сезімтал жануарлардың әр басына вакцинациялау жүргізілетін болады. Сондай-ақ осы стратегияның шеңберінде ХЭБ-тің Орталық Азия өңірінде аусылды бақылау жөніндегі үйлестіру орталығы және елдің бенефициарларына арналған вакциналар банкі құрылады.

Зертханалық жүйеде ХЭБ ұсынатын зерттеу әдістеріне көше отырып, сынамаларды математикалық дұрыс іріктеу жүйесін енгізу және жарақтандырылуы мен мамандарының біліктілігін ескере отырып, диагностикалық зерттеулерді аудандық деңгейде жүргізу есебінен диагностикалық зерттеулер санын оңтайландыру жүргізіледі.

Бұдан басқа, профилактикалық іс-шараларды жүргізу тиімділігінің негізіне отандық биоөнеркәсіпті кезең-кезеңімен дамыта отырып, халықаралық, оның ішінде GMP/GLP стандарттарына сәйкес келетін ветеринариялық диагностикалық және иммундық профилактикалық препараттарды пайдалану жүйесі қаланады, оған әлемнің алдыңғы қатарлы өндірушілері қатысатын болады.

Сондай-ақ, мамандандырылған инсинераторларды жергілікті деңгейде, әрбір аудан орталығында және ауылдық округте пайдалана отырып, биологиялық қалдықтарды, жануарлардың өлекселерін, ветеринариялық препараттарды және диагностикумдарды жоюдың халықаралық практикасы енгізіледі.

Қосымша ветеринариялық-санитариялық профилактикалық, диагностикалық және жою іс-шараларын сәтті жүргізу үшін ветеринариялық ұйымдарды (мемлекеттік ветеринариялық зертханалар, эпизоотияға қарсы жасақ, ветеринариялық станциялар және пункттер) материалдық-техникалық жарақтандыру, сондай-ақ ветеринария саласындағы объектілерді салу (ветеринариялық зертханалар, ветеринария бойынша референттік орталық үшін зертханалық корпустар, ветеринариялық препараттардың республикалық запасын сақтауға, виварийлерге және басқаларға арналған мамандандырылған қойма үй-жайлары) жоспарланып отыр.

Ауыл шаруашылығы жануарларын бірдейлендіру жүйесін жолға қою, жануарлардан алынатын өнімнің мониторингін және тамақ қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін оның болмауына жануар иесінің жауапкершілігін арттыра отырып, мал иесіне рәсімді мемлекеттік қаражат есебінен өтеусіз негізде жүргізу көзделеді. Бұдан басқа, бірдейлендіруге арналған бұйымдарды, құралдар мен атрибуттарды ICAR-да тіркелген АШТӨ-ден орталықтандырылған сатып алу жөніндегі функцияларды бекітіп беру жолымен процессингтік орталықтың рөлі күшейтіледі. Ақпараттық жүйелерді енгізумен ветеринариядағы процестерді

тиімді басқару, өнімді "фермадан үстелге дейін" қағидатының негізінде өмірлік циклінің жалпы тізбегі бойынша бақылау және байқау мүмкін болады.

ҚР Мемлекеттік шекарасында инспекциялық бақылауды күшейту үшін мамандандырылған өткізу пункттерін (жануарларға арналған өткізу пункттері, жануарлардан алынған өнім мен шикізатқа арналған өткізу пункттері) айқындау және оларды материалдық-техникалық жарақтандыру қажет етіледі. Тамақ өнімдерін өндіру объектілерінде, мал шаруашылығы объектілерінде ветеринариялық-санитариялық бақылауды қатерлерді айқындау тәсілдері мен әдістерін ескере отырып жүргізу қажет етіледі. Тамақ қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қалдық заттардың болуына тамақ өнімдерінің мониторингі жүргізілетін болады, бұл түпкі тұтынушы үшін мал шаруашылығы өнімінің қауіпсіздігін арттырады.

Ветеринария ғылымындағы проблемаларды шешу үшін ХЭБ, ФАО және жалпы әлем бойынша жетекші ғылыми-зерттеу ветеринариялық орталықтарымен ынтымақтастық жолға қойылады және ветеринариялық ғылыми ұйымдарды заманауи жабдықпен материалдық-техникалық жарақтандыру жүргізіледі.

Бұдан басқа, осы Бағдарлама шеңберінде ұлттық тізілімді құру, біліктікті жоғарылату курстарын, оның ішінде шетелде ұйымдастыру мүмкіндігімен ветеринариялық мамандарды даярлауға, халықаралық тәжірибені ескере отырып, оқыту бағдарламаларын қайта қарауға және тренингтер мен экстенши-курстар үшін халықаралық сарапшыларды тартуға ерекше назар аударылады. Ветеринариялық қызметтің тартымдылығын арттыру үшін жалақы деңгейін көбейту және ветеринариялық жұмыскердің әлеуметтік мәртебесін көтеру бойынша жұмыс жүргізіледі.

Ұлттық нормативтік блокты халықаралық талаптармен үндестіру үшін ветеринариялық заңнаманы ХЭБ және ФАО ұсынымдарын ескере отырып жетілдіруге ерекше назар аударылады, онда өткізілетін жануарлардың, жануарлардан алынатын өнім мен шикізаттың қауіпсіздігі үшін кәсіпкерлік субъектісінің жауапкершілігін арттыру көзделеді. Осы жұмыс шеңберінде "фермадан үстелге дейін" қағидаты бойынша ветеринариялық-санитариялық бақылау айқындалады.

Сондай-ақ мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық бақылауға жататын объектілердің орнын ауыстыру, зооантропоноздық аурулардың пайда болуы және шектес мемлекеттердегі эпизоотиялық ахуалдың нашарлауы туралы уақтылы ақпараттандыруды қоса алғанда, мүдделі мемлекеттік органдармен, халықаралық ұйымдармен және қоғамдық бірлестіктермен үйлестіру күшейтіледі.

5.4. АӨК-ні мемлекеттік реттеу жүйелерінің тиімділігін арттыру

5.4.1. Ауыл шаруашылығына агрохимиялық қызмет көрсету тиімділігін арттыру

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді ұтымды және тиімді пайдалануды қамтамасыз ету және олардың құнарлылығын арттыру жолдарының бірі олардың агрохимиялық жай-күйін нақты бақылау болып табылады.

Топырақты агрохимиялық зерттеп-қарау 2000 жылдан бастап жүргізілуде. 2000 – 2011 жылдары 19,1 млн. гектар немесе республиканың егістік алаңының 78%-ы зерттеп қаралды.

Топырақ құнарлылығының агрохимиялық жай-күйін бақылау үшін топырақты агрохимиялық зерттеп-қарауды белгілі циклділікпен жүргізу қажет, ол ҚР үшін суармалы егіншілік жағдайларында бес жылда бір рет және тәлімі (суарылмайтын) егіншілік жағдайларында жеті жылда бір рет жүргізуді құрайды.

Мұндай циклділік зерттеп-қараудың бірінші туры аяқтауды жеделдетуге және құнарлылық деңгейі бойынша базалық көрсеткіштерді қалыптастыруға мүмкіндік береді. Алайда, агрохимиялық зерттеп-қараудың 1,5 млн. гектардан аспайтын алаңдағы қолданыстағы жыл сайынғы көлемі мұндай циклділікті сақтауға мүмкіндік бермейді.

Көрсетілген циклділікке қол жеткізу үшін кемінде 3,5 млн. гектар алаңдағы топырақты жыл сайын агрохимиялық зерттеп-қарауды қамтамасыз ету қажет.

Топырақ құнарлылығының агрохимиялық мониторингін жүргізу өлшемшарттарының бірі ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің агрохимиялық жай-күйі туралы ақпараттық деректер банкіні жүргізу және егістік топырақтың гумуспен, қоректі заттардың жылжымалы нысандарымен қамтамасыз етілуінің агрохимиялық картограммаларын құру болып табылады. Картограммалар негізінде минералды тыңайтқыштарды ұтымды пайдалану және топырақ құнарлылығын сақтау жөніндегі ұсынымдар әзірленеді.

Деректер банкі және агрохимиялық картограммалар топырақ құнарлылығының сақталуын 5-7 жылдан кейін қайталама тексеру кезінде бақылау үшін негіз болады.

Алдағы уақытта топырақты агрохимиялық зерттеп-қарау жөніндегі қорытындыларды жерді пайдалану және қорғау жөніндегі мемлекеттік инспекторларға беру жоспарлануда, олардың негізінде инспекторлар жер учаскесі топырақ құнарлылығының айтарлықтай төмендеуі туындайтын ұтымсыз пайдаланылған жағдайда ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді алып қоюға дейінгі әкімшілік сипаттағы шаралар қабылдайтын болады.

5.4.2 Суармалы жерлердің мелиорациялық жай-күйін мониторингтеу мен бағалау тиімділігін арттыру

Суармалы жерлердің өнімділігін арттыру және оларды ұтымды пайдалану үшін олардың жай-күйіне тұрақты мелиорациялық мониторинг қажет.

Қазіргі уақытта суармалы жерлердің жалпы алаңының 70 %-ы мониторингпен қамтылған. Барлық суармалы жерлерді мелиорациялық мониторингпен қамти отырып зерттеп-қаралатын жерлер алаңын кеңейту қажет.

Суармалы жерлерді мониторингтеу нәтижесі жерасты сулары деңгейінің орналасу тереңдігі, олардың минералдануы карталарын және топырақтың сорлануы карталарын жасау болып табылады. Осы материалдардың негізінде суармалы жерлердің мелиорациялық жай-күйін бағалау жүргізіледі және оларды жақсарту мен суды және жерді ұтымды пайдалану жөніндегі ұсынымдар әзірленеді.

5.4.3. Ауыл шаруашылығы дақылдарын мемлекеттік сорттық сынау тиімділігін арттыру

"Ауыл шаруашылығы дақылдарын сорттық сынау жөніндегі мемлекеттік комиссия" мемлекеттік мекемесінің (бұдан әрі – Мемлекеттік комиссия) басты міндеттері ауыл шаруашылығы дақылдарының шаруашылық - құнды белгілері мен қасиеттерінің кешені бойынша ең жақсы сорттарын анықтай отырып, жаңа отандық және шетелдік селекция сорттарының шаруашылық пайдалылығына мемлекеттік сынауды және патент қабілеттілігіне сараптаманы ұйымдастыру мен жүргізу болып табылады.

Қазіргі сәтте республикада Мемлекеттік комиссияның құрамында 12 облыстық, 3 өңірлік инспектура, 3 мемлекеттік сорт станциясы және 73 сорт сынау учаскесі жұмыс істейді.

Мемлекеттік сорт сынау учаскелерінің зертханалық, ауыл шаруашылығы (оның ішінде мамандандырылған) техникасымен және жабдықтарымен жарақтануы проблема болып қалуда, ол қазіргі уақытта қажеттіліктің 46 %-ын құрайды.

Мемлекеттік сорт сынау учаскелерін материалдық-техникалық жарақтандырудың және зертханалық жабдықтың жақсартылуы сыналатын сорттарға шаруашылық пайдалылық және патент қабілеттілік тұрғысынан сапалы бағалауды жүргізуге, жүргізілетін талдаулар бойынша шынайы деректер алуға мүмкіндік беретінін атап өту қажет. Сорт сынау процесінің техникалық жарақтануы оны тиімді дамытудың басты факторы болып табылады, ауыл шаруашылығын жүргізудің аймақтық жүйесі ұсынған барлық агротехникалық жұмыстарды толық көлемде уақтылы орындау есебінен сорт сынауды жүргізу сапасын арттырады. Бұл өндіріске енгізу үшін жоғары өнімді сорттарды анықтауға мүмкіндік береді, ол өсімдік шаруашылығы өнімінің өндіріс көлемін арттыруға септігін тигізеді.

Сондай-ақ, осы Бағдарлама шеңберінде біліктілікті арттыру курстарын, оның ішінде шетелде ұйымдастыру, сондай-ақ шет елдерге іссапарларға қатысу

мүмкіндігімен, сорттық сынау саласында мамандарды даярлауға ерекше назар аударылатын болады.

5.4.4. АӨК субъектілері үшін мемлекеттік қызметтер көрсету жүйесін дамыту

АӨК субъектілері үшін мемлекеттік қызметтер көрсету жүйесін дамыту мақсатында мемлекеттік қызмет көрсетуді автоматтандыру және мемлекеттік органдардың халыққа қызмет көрсету орталықтары арқылы қызметтер көрсету бойынша қызметін жандандыру жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру жоспарлануда.

Мемлекеттік қызмет көрсетуді автоматтандыру

Қазіргі заманда мемлекеттік билік органдары әлемде ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды халыққа қызмет көрсету сапасын арттыру мақсатында кеңінен пайдалануда.

Қазақстан аумағының үлкен екенін және ауылдық елді мекендер арасы қашық екенін ескере отырып, онда жаңа компьютерлік технологияларды қолдану АШТӨ-нің және ауыл тұрғындарының еңбек шығындарын төмендету үшін қажет болып табылады.

Қазіргі уақытта ауыл шаруашылығы саласында тек екі көрсетілетін қызмет ішінара автоматтандырылған, бұл ҚР АШМ көрсететін барлық мемлекеттік қызметтердің 4 %-ын құрайды.

Тиісінше, Қазақстанда мемлекеттік қызметтерді электрондық форматта көрсету аясын кеңейтудің даму әлеуеті бар.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді халыққа қызмет көрсету орталықтарына беру

Мемлекеттік қызметтер көрсету кезіндегі неғұрлым маңызды міндеттердің бірі билік өкілдерінің көрсетілетін қызметтер алушылармен байланыстарын жою, сондай-ақ "жалғыз терезе" қағидатын пайдалана отырып, тұтынушы үшін көрсетілетін қызметті алу процесін жеңілдету болып табылады.

5.4.5. Ауыл шаруашылығында техникалық реттеу жүйесін дамыту

Адамның өмірі мен денсаулығы және қоршаған орта үшін өнімнің қауіпсіздігін, ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, бизнеске қысымды төмендету, нарыққа импорттық өнімнің түсуін шектеу мақсатында техникалық регламенттер қабылданған.

Техникалық регламенттер тұтынушылар үшін тұтынылатын өнім қауіпсіздігінің кепілі, ал өндірушілер, импорттаушылар мен өткізушілер үшін біріншілердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін мемлекеттің талаптарын толық қамтитын құжат болып табылады.

ЕАЭО-да АӨК саласындағы интеграциялық процестерді тереңдету және жеделдету мақсатында КО-ның 7 техникалық регламенті бекітілді, ЕАЭО-ның тағы 6 техникалық регламентін қосымша әзірлеу қажет.

ЕАЭО-ның техникалық регламенттері кедендік аумақта тікелей қолданылады және барлық бес ел үшін бірыңғай талаптар белгілейді.

ЕАЭО-ның техникалық регламенттері қабылданған соң, осы техникалық регламенттің талаптарын сақтай отырып өндірілген өнімдердің ЕАЭО аумағы бойынша қандай да бір шектеусіз, құжаттарды қосымша растаусыз және қайта ресімдеусіз орын ауыстыруына болады.

Техникалық регламенттердің талаптарын орындау үшін халықаралық және еуропалық стандарттармен үндестірілген, кейіннен мемлекетаралық стандарттар етіп қайта пысықталатын АӨК өнімдерінің түрлеріне арналған стандарттардың бірыңғай тізбелері қалыптастырылған.

Сондай-ақ республикалық ветеринариялық зертханалардың сынау зертханаларын АӨК өнімдерін бірдейлендіру үшін қажетті жабдықтармен және қосалқы материалдармен жарақтандыруды жүргізу қажет.

5.4.6. АӨК-дегі мемлекеттік бақылау және қадағалау жүйесінің тиімділігін арттыру

Мемлекет басшысының мемлекеттік бақылау және қадағалау жүйесінің тиімділігін арттыру жөніндегі тапсырмаларын іске асыру, сондай-ақ кәсіпкерлерге ҚР АШМ-нің АӨК-дегі мемлекеттік инспекция және ветеринариялық бақылау және қадағалау комитеттерінің тарапынан тексерулерді жоспарлауды жүйелендіру және олардың санын азайту бөлігінде әкімшілік қысымды төмендету мақсатында мыналар жоспарланып отыр:

1) алдын алу-профилактикалық сипаттағы шаралардың тиімділігін арттыру:

алдын алу-профилактикалық сипаттағы шаралардың тиімділігін арттыру бұзушылықтарды анықтаған кезде бақылау-қадағалау жүйесінің акценттерін әкімшілік жазаларды салудан нұсқамалар беруге көшіруді көздейді;

нұсқамаларды қолдану бақылау және қадағалау субъектілеріне бұзушылықтарды нұсқамада белгіленген мерзімдерде уақтылы жоюға және тиісінше әкімшілік жаза салудан құтылуға мүмкіндік береді;

2) тәуекелдерді басқару жүйесін ескере отырып, бақылау-қадағалау субъектілерін тексерулер жоспарына енгізу процесін автоматтандыру.

Қазіргі уақытта тексерулер жоспары тәуекелдерді басқару жүйесін ескере отырып жасалады, яғни тексерулерді жүргізу өлшемшарттары айқындалған, бақылау және қадағалау субъектілері тәуекел топтары бойынша бөлінген, әрбір тәуекел тобы үшін тексерулер жүргізу мерзімділігі айқындалған.

Сонымен бірге, қазіргі уақытта тексерулер жоспарларын қалыптастыру кезінде субъективті тәсілді қолдану ықтималдылығы бар. Жоспарларды қалыптастыру кезінде субъективизмді барынша болдырмау үшін бақылау-қадағалау субъектілерін тексерулер жоспарына енгізуді тәуекелдерді басқару жүйесін ескере отырып автоматтандыру ұсынылады.

5.4.7. Органикалық ауыл шаруашылығы өнімінің өндірісін және айналымын дамыту үшін жағдайлар жасау

Республикада органикалық ауыл шаруашылығы өнімінің өндірісін және айналымын дамыту, сондай-ақ органикалық өнімнің экспорттық әлеуетін іске асыру үшін органикалық өнімді өндіру және сертификаттау жүйесінің жұмыс істеуіне арналған жағдайлар жасау қажет.

Органикалық өнімді өндіру мен өткізудің құқықтық, экономикалық және ұйымдастырушылық негіздерін айқындайтын нормативтік құқықтық актілерді әзірлеу мәселесін зерделеу бірінші кезектегі мәселе болып табылады.

Органикалық ретінде таңбаланған тауарлар мен шикізатқа тұтынушылардың сенімділігін қамтамасыз ету мақсатында органикалық өнімді өндірудің барлық кезеңдерінде бақылау жүйесін, органикалық өнім өндіруді, қайта өңдеуді инспекциялау және сертификаттау, өндіріс субъектілерін тіркеу рәсімдерін енгізу қажет.

Органикалық өнім өндіруді мемлекеттік қолдау тетіктерін әзірлеу қажет.

5.4.8. Ауыл шаруашылығы кооперациясын дамыту

Мемлекет басшысының кооперацияның дамуына бөгет жасайтын тосқауылдарды жоюға қатысты тапсырмасын орындау мақсатында талдау жүргізілді және елдегі кооперация процесін тежейтін мынадай тосқауылдар анықталды:

- 1) коммерциялық емес ұйымдар нысанында құрылған ауыл шаруашылығы кооперативтерінде табысты бөлу мүмкіндігінің жоқтығы;
- 2) нормативтік құқықтық базаның жетілмегені;
- 3) кооперативтер қызметінің айқын болмауы, кооператив мүшелерінің алдау тәуекелі ретіндегі бір-біріне сенімсіздігі;
- 4) ішкі рәсімдердің шектен тыс реттелуі.

Көрсетілген тосқауылдарды жою мақсатында Қазақстан Республикасының кооперацияны дамыту мәселелері жөніндегі қолданыстағы заңнамасына өзгерістер мен толықтырулар енгізу болжанады.

Бұл ретте, АШТӨ-ні субсидиялау мәселелері де фермерлерді кооперативтендіру міндеттерімен өзара тығыз байланыста болады.

5.4.9. АӨК саласындағы халықаралық ынтымақтастықты дамыту

АӨК дамуы шетел мамандарын тарта отырып талдамалық зерттеулер жүргізуді және ұсыныстар әзірлеуді, озық шетелдік тәжірибені зерттеуді және енгізуді, сондай-ақ шетел инвестицияларын тарту процесін жандандыруды және АӨК өнімін өткізудің жаңа шетел нарықтарын іздеуді көздейді.

Осыған байланысты халықаралық ұйымдармен ынтымақтастық ерекше өзектілікке ие.

Қазіргі уақытта Қазақстан ЭЫДҰ, БҰҰ Азық-түлік және ауыл шаруашылығы ұйымымен (бұдан әрі – ФАО), ХЭБ, Ислам Ынтымақтастығы Ұйымымен (бұдан әрі – ИЫҰ) белсенді ынтымақтастық жасауда.

ЭЫДҰ-мен ынтымақтастық шеңберінде Қазақстан әртараптандыру және тікелей шетел инвестицияларын ұлғайту, сондай-ақ Қазақстан экономикасының түрлі салаларының, оның ішінде АӨК-нің бәсекеге қабілеттілігін арттыру мәселелері бойынша консультациялар алууда.

ЭЫДҰ-мен ынтымақтастық бағыттарының бірі Қазақстан Республикасындағы аграрлық саясатқа шолуды дайындау болып табылады, ол инвестицияланған мемлекеттік ресурстардың тиімділігін бағалау тұрғысынан салаға егжей-тегжейлі талдау жүргізуді қамтиды. 2011 жылы ЭЫДҰ-ның әдістемесі бойынша Қазақстанның аграрлық саясатына шолу дайындалған болатын.

Жүргізілген шолудың негізінде әр екі жыл сайын ЭЫДҰ әдістемесі бойынша ауыл шаруашылығы нарықтарындағы негізгі ойыншылар болып табылатын елдердің өндірушілерін қолдау деңгейін айқындайтын және түрлі елдерде ауыл шаруашылығын мемлекеттік қолдау туралы сенімді және салыстырмалы сандық мәліметтердің жалғыз көзі болып табылатын Аграрлық саясаттың мониторингі жүргізіледі.

ФАО-мен ынтымақтастық аграрлық саясатты әзірлеуде біліктілігі жоғары ауыл шаруашылығы мамандарынан жедел консультациялар, АӨК-нің басым бағыттарында техникалық және консультациялық көмек алуға, аграрлық саясатта болып жатқан өзгерістерге жылдам ден қоюға, ел үкіметтерімен бірлесіп ұсынымдар әзірлеуге және өңірдің мамандануын ескере отырып, ауыл шаруашылығы дамуының басым бағыттарын айқындауға мүмкіндік береді. Бұдан басқа, Қазақстандағы ФАО өкілеттігі трансшекаралық проблемаларды шешуге бағытталған Қазақстан Республикасы қатысатын өңірлік жобаларды іске асыруға бағытталатын болады.

Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі қарсаңында жануарлар мен жануарлар әлеміндегі саулықты қамтамасыз ету мәселелерінде халықаралық стандарттарды, ХЭБ аясында әзірленген жарлықтар мен ұсынымдарды қолдану аса өзекті. ХЭБ-пен ынтымақтастық шеңберінде техникалық және әдіснамалық көмек көрсетіледі, Қазақстан Республикасының Үкіметі мен ХЭБ арасындағы ынтымақтастық бағдарламасы туралы қол қойылған келісімді іске асыру, ветеринария бойынша референттік орталықтың жануарлар бруцеллезі бойынша ХЭБ референттік зертханасының мәртебесін алу бойынша жұмыс жүргізіледі. Сонымен қатар, Астана қаласында ашылған ХЭБ Орта Азия өңірі бойынша аусылды бақылау жөніндегі субөңірлік үйлестіру офисі аусылды бақылауды күшейту, өңірлік деңгейдегі аусылмен күрес бойынша бірыңғай тәсіл мен стратегияны әзірлеу,

	Р Б есебінен:	Ж Б есебінен:	Барлығы (РБ және ЖБ)	қаражаты есебінен	Облигациялық қарыздар есебінен	меншікті қаражаты есебінен	меншікті қаражаты есебінен	
2013	156 295 487	28 266 609	184 562 096		150 000 000	2 155 000	3 000 000	339 717 096
2014	282 765 241	28 205 879	310 971 120		150 000 000		5 000 000	465 971 120
2015	286 849 751	27 878 622	314 728 373	20 500 000	200 000 000		8 000 000	543 228 373
2016	317 294 163	27 389 139	344 683 302				12 000 000	356 683 302
2017	355 346 330	27 393 139	382 739 469				14 000 000	396 739 469
Жиыны	1398550972	139133388	1537684320	20 500 000	500 000 000	2 155 000	42000000	2102339360

Бағдарламада көзделген іс-шараларды қаржыландыру көлемі ҚР заңнамасына сәйкес тиісті қаржы жылына арналған республикалық және жергілікті бюджеттерді бекіту кезінде нақтыланатын болады.

АӨК-ні дамытуға жалпы қаржыландырудың қажетті көлемі 2013 жылмен салыстырғанда 2018 жылға қарай 1,2 есе, ал облигациялық қарыздарды, " Азық-түлік келісім шарт корпорациясы" АҚ-ның және "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ-ның меншікті қаражатын есепке алғанда, бюджеттік қаржыландыру көлемі 2 есе өсіп, 382,7 млрд. теңгені құрайды. АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыру жөніндегі іс-шаралар облигациялық қарыздар, республикалық бюджет және Ұлттық қор қаражаты есебінен жүзеге асырылады, олардың көлемі 591,3 млрд. теңгені құрайды.

АӨК субъектілері үшін тауарлар, жұмыстар және көрсетілетін қызметтер қолжетімділігінің артуы Бағдарламаның жалпы қаржыландыру көлемінде 2,5 есе өседі.

АӨК субъектілерін мемлекеттік қамтамасыз етуді дамытуға бөлінген қаражат пен мемлекеттік реттеу жүйесінің тиімділігін арттыруға шығыстар үлесі 2013 жылмен салыстырғанда 2017 жылы 20 % өседі.

35-кесте. Бағыттар бойынша қажетті қаржыландыру көлемі, мың теңге

Бағыт	2013 жыл	2017 жыл
	Қаржыландыру көлемі, мың теңге	Қаржыландыру көлемі, мың теңге
АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыру	157 980 000	21 988 600
АӨК субъектілері үшін тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің қолжетімділігін арттыру	127 865 830	321 229 227
АӨК субъектілерін мемлекеттік қамтамасыз етуді дамыту	51 123 538	49 318 385
АӨК-ні мемлекеттік реттеу жүйесінің тиімділігін арттыру	2 747 728	4 203 257

Барлығы	339 717 096	396 739 469
---------	-------------	-------------

36-кесте. Қаржыландыру көздері бөлінісіндегі қажетті бюджеттік қаржыландыру көлемі, мың теңге

Қаржыландыру көздері	2013 жыл		2017 жыл	
	Бюджеттік қаржыландыру көлемі, мың теңге	Мемлекеттік бюджеттегі бюджеттер үлесі, %	Бюджеттік қаржыландыру көлемі, мың теңге	Мемлекеттік бюджеттегі бюджеттер үлесі, %
Республикалық бюджет	156 295 487	85	355 346 330	92
Жергілікті бюджет	28 266 609	15	27 393 139	7
Бюджеттік қаржыландыру жиыны	184 562 096	100	382 739 469	100

Қазақстан Республикасында
агроөнеркәсіптік кешенді
дамыту жөніндегі
"Агробизнес-2017"
бағдарламасына
1-қосымша

Ауыл шаруашылығы өнімдерінің нақты түрлерін өндіру үшін ауыл шаруашылығы алқаптарын оңтайлы пайдалану бойынша өңірлерді мамандандыруды енгізу ескерілген егіс алаңдарының жоспарланып отырған құрылымы

Дақыл	2013 жылғы барлық егіс алаңы, мың га	2017 жылғы мамандандыру схемасы бойынша барлық ұсынылатын егіс алаңы, мың га
1	2	3
Бидай	13 090	12170
Арпа	1 877	2100
Қарамық	83,5	105
Сұлы	223	210
Тары	58	60
Қара бидай	36	45
Астықта арналған жүгері	109	135
Күріш	90	90
Басқа дәнді және бұршақ дақылдары	226	500
Соя бұршағы	103	120
Күнбағыс	878	880
Максары	295	200

Рапс	264	200
Зығыр	410	670
Мақта	140	120
Көкөніс	133	150
Бақша	82	100

Қазақстан Республикасында
агроөнеркәсіптік кешенді
дамыту жөніндегі
"Агробизнес-2017"
бағдарламасына
2-қосымша

Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі "Агробизнес-2017" бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары

Р/с №	Атауы	Өлшем бірлігі	Аяқтау нысаны	Орындау мерзімі	Орындауға жауаптылар	Оның ішінде жыл	
						2013	2014
1	2	3	4	5	6	7	8
Негізгі мақсат: Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешені субъектілерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру							
НИ	АӨК субъектілерін субсидиялау есебінен ауыл шаруашылығын мемлекеттік қолдау көлемін 2017 жылы 3,6 есеге ұлғайту	мың теңге				76 466 289	225 000 000
НИ	АӨК субъектілерінің борыштық жүктемесін қарыздарды қайта қаржыландыру және қайта құрылымдау есебінен жалпы сомасы 500 млрд. теңгеге кемінде 9 жылға ұзарту	млрд. теңге				150	150
НИ	Кредиттер мен лизингтің қолжетімділігін арттыру жөніндегі шаралар есебінен АӨК-ге тартылған мемлекеттік емес кредиттік қаражат көлемін 2013 – 2017 жылдары 1,1 трлн. теңгеге дейін жеткізу	млн. теңге				86 682	250 000 000
НИ	Карантиндік және аса қауіпті зиянды организмдер таралуы қаупінің коэффициенті 2017 жылы - 0,94	%				1,02	1,00
НИ	Мониторингтік зертханалық зерттеулер жүргізілетін тамақ өнімдерінің үлесі 2017 жылы 0,27 %	%					0,13
НИ	Электрондық форматқа көшірілген мемлекеттік	%					

	көрсетілетін қызметтер үлесі 2015 жылға қарай – 62 %.					55 (20 көрсетілетін қызмет)	28 көрс қызм
4.1-міндет. Қаржылық сауықтыру							
НК	АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыру шеңберінде кредиттік және лизингтік міндеттемелер бойынша мерзімі ұзартылған міндеттемелер сомасы	млрд. теңге				150	150
НК	АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыру шеңберінде қарыздар бойынша пайыздық мөлшерлемені субсидиялау көлемі	млрд. теңге				7,9	14,7
Ш	АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыру жөніндегі шараларды іске асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	150 000 000	150 000 000
	оның ішінде: тамақ және өндеу өнеркәсібі кәсіпорындарына					10 000 000	20 000 000
	Қаржы агентінің көрсетілетін қызметтеріне ақы төлеуді ескере отырып, АӨК субъектілерін қаржылық сауықтыру жөніндегі бағыт шеңберінде кредиттік және лизингтік міндеттемелер бойынша пайыздық мөлшерлемені субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	7 980 000	14 700 000
4.2-міндет. Агроөнеркәсіптік кешен субъектілері үшін тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің							
4.2.1	Өсімдік шаруашылығындағы тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық көрсеткіштері						
4.2.1.1	Егістік және бау-бақша жұмыстарының экономикалық қолжетімділігін арттыру						
НК	Субсидиялаумен қамтылған егіс алаңдары	млн. га				18,9	19,7
НК	Субсидиялаумен қамтылған жабық топырақтағы көкөністер алаңы	га				0	364
НК	Субсидиялаумен қамтылған жеміс-жидек пен жүзімнің көпжылдық екпелерін отырғызу және өсіру алаңы, оның ішінде:						
	1-вегетация:	га					
	жеміс-жидек					1 793	6 807
	жүзім					437	2 210
	2-вегетация:	га					
	жеміс-жидек					1 296	1 793
	жүзім					820	437
	3-вегетация:	га					
	жеміс-жидек					1 231	1 296
	жүзім					474	820

	4-вегетация:	га					
	жеміс					1 271	1 23
	жүзім					1 153	474
	5-вегетация:	га					
	жеміс						
	6-вегетация:	га					
	жеміс						
III	Көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізуге қажетті жанар-жағармай материалдарының құнын субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	18 636 352	12 7: 18 6:
	Көкөністерді жабық топырақта өсіруге субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	0	2 93:
	Жеміс-жидек дақылдарын және жүзім отырғызуды субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	1 429 189 1 072 635	1 42: 6 62:
4.2.1.2	Тыңайтқыштардың, гербицидтердің, биоагенттердің (энтомофагтардың) және биопрепараттардың экономикалық тиімділігі						
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған минералды тыңайтқыштар көлемі	мың тонна				231,2	255,:
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған гербицидтер көлемі	мың литр				27 873,0	30 7
НК	Егістердің жалпы алаңымен салыстырғанда алаңдардың биоагенттермен (энтомофагтармен) өңдеумен қамтылуы	%				29,0	30,5
III	Минералды тыңайтқыштар сатып алуға арналған шығындарды субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	5 400 000	9 58 5 40:
	Гербицидтерді сатып алуға арналған шығындарды субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	1 053 760 19 644 878	1 05: 26 5:
	Өсімдіктерді қорғау мақсатында ауыл шаруашылығы дақылдарын өңдеуге арналған биоагенттер (энтомофагтар) мен биопрепараттар құны бойынша	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	0	459 :

	ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің шығындарын субсидиялауды жүзеге асыру						
4.2.1.3	Жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің тұқымдары мен көшеттерінің экономикалық қолжетімділігін арттыру						
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған элиталық тұқым көлемі	мың тонна				73,6	96,2
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған элиталық көшеттер көлемі	мың дана				2 433,9	1 897
НК	Жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көпжылдық екпелерінің аналықтарын отырғызу алаңы	га				12,86	23,31
НК	Субсидиялаумен қамтылған жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көпжылдық екпелерінің аналықтарына қызмет көрсету алаңдары	га				29,3	21,6
ІІІ	Бірегей және элиталық тұқымдарды субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	2 528 468	2 641
4.2.1.4	Мақтаны қайта өңдеу ұйымдарына қабылдау кезіндегі қазақстандық мақта талшығы мен шитті мақта сапасы						
НК	Субсидиялау есебінен жүргізілген мақта талшығының сапасын айқындауға арналған сараптамалар саны	мың бірлік				170	394
НК	Субсидиялау есебінен жүргізілген шитті мақта сапасын айқындауға арналған сараптамалар саны	мың бірлік				56	130
ІІІ	Мақта талшығының және шитті мақтаның сапасын сараптауға арналған шығындарды субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	181 365	181 237
4.2.1.5	Тұқымның сорттық және егістік сапасын сараптаудың экономикалық қолжетімділігін арттыру						
НК	Тұқымдардың сапасын айқындауға арналған зерттеулер саны	мың дана				330, 4	330,
ІІІ	Тұқымдық және отырғызу материалының сорттық және егістік сапаларын сараптауды жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	324 807	353 1
4.2.1.6	Өсімдік шаруашылығындағы сақтандырудың экономикалық қолжетімділігін арттыру						
НК	Сақтандырумен қамтылған егіс алаңдарының үлесі					73	74
ІІІ	Өсімдік шаруашылығындағы сақтандыру кезінде сақтандыру төлемдерін субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	153 652	719 1
4.2.2	Астық сақтау жөніндегі көрсетілетін қызметтердің физикалық қолжетімділігін арттыру						

НК	Қолданыстағы астық қоймаларын кеңейту және жаңаларын салу, сондай-ақ жалпы сақтау сыйымдылығы 700 мың тонна жаңа астық терминалдары мен астық қоймаларын салу және жарактандыру, қуаттарды пайдалануға беру үлесі	%				28,6	71,4
Ш	Астық терминалдары мен астық қоймаларын салуды, қолданыстағы элеваторларды кеңейтуді, сондай-ақ АШТӨ-нің стационарлық астық сақтау қоймаларын салуды, оның ішінде "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ-ның қатысуымен жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат		АШМ	2 155 000	0
						0	14 31
4.2.3	Ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерге судың экономикалық қолжетімділігін арттыру						
НК	Субсидиялауға жататын су көлемі	млн. м ³				7686	7781
Ш	АШТӨ-ге су беру жөніндегі көрсетілетін қызметтердің құнын субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	1 565 943	1 500
	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 4 сәуірдегі № 237 қаулысымен бекітілген Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге суармалы суды беру жөніндегі қызметтердің құнын субсидиялау қағидасына су пайдаланушылардың суды үнемдеу технологияларының келесі деңгейіне өтуін ынталандыру бойынша өзгерістер енгізу	мың теңге	Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы	2014 жылғы 1 ақпан	АШМ	0	0
4.2.4	Мал шаруашылығындағы және тауарлы балық өсірудегі тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қыз						
4.2.4.1	Малды күтіп-бағудың және мал шаруашылығы өнімдерін өндірудің экономикалық қолжетімділігін арттыру						
НК	Агроқұралымдардағы субсидиялаумен қамтылған ІҚМ-нің аналық басының саны	мың бас				360,0	358,0
НК	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін сиыр етінің көлемі	мың тонна				28,2	34,0
НК	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілген сүт, қымыз және шұбат көлемі	мың тонна				235,3	235,0
	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға арналған						

НК	субсидиялаумен қамтылған өндірілетін қой етінің көлемі	мың тонна				3,0	5,2
НК	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін жылқы етінің көлемі	мың тонна				4,4	5,3
НК	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін шошқа етінің көлемі	мың тонна				25,5	27,6
НК	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін құс етінің көлемі	мың тонна				126,2	138,1
НК	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін тауарлық жұмыртқа көлемі	млн. дана				2205, 8	2303
НК	Құрама және құнарлы азықтарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін жүн көлемі	мың тонна				1,3	1,3
НК	Ірі, шырынды және құнарлы азық пен азықтық қоспаларды дайындау мен сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған етті бағыттағы ІҚМ басының саны	мың бас					
НК	Ірі, шырынды және құнарлы азық пен азықтық қоспаларды дайындау мен сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған сүтті бағыттағы ІҚМ басының саны	мың бас					
НК	Ірі, шырынды және құнарлы азық пен азықтық қоспаларды дайындау мен сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін құс етінің көлемі	мың тонна					
НК	Ірі, шырынды және құнарлы азық пен азықтық қоспаларды дайындау мен сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін тауарлық жұмыртқаның көлемі	млн. дана					

НК	Ірі, шырынды және құнарлы азық пен азықтық қоспаларды дайындау мен сатып алу жөніндегі шығындарды арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін шошқа етінің көлемі	мың тонна					
НК	Өндіру құнын арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін тауарлық жұмыртқаның көлемі	млн. дана					
НК	Өндіру құнын арзандатуға арналған субсидиялаумен қамтылған өндірілетін құс етінің көлемі	мың тонна					
						28 032 871	32 80
Ш	Мал шаруашылығының өнімділігін және өнім сапасын арттыруды субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері		
4.2.4.2 Асыл тұқымды өнімнің экономикалық қолжетімділігін арттыру							
НК	Жалпы мал басында шаруашылықтың барлық санаттарындағы асыл тұқымды малдардың үлес салмағы, оның ішінде:						
	ІҚМ	%				8,8	9,4
	жылқы					7,1	7,5
	қой					14	14,7
	ешкі					0	0,2
	шошқа					16,3	16,8
НК	Бөлінген субсидиялар шеңберінде сатып алынған отандық селекцияның асыл тұқымды ІҚМ саны	мың бас				13,6	26,2

НК	Бөлінген субсидиялар шеңберінде сатып алынған шетелдік селекцияның етті бағыттағы ІҚМ саны	мың бас				14	16
НК	Бөлінген субсидиялар шеңберінде сатып алынған шетелдік селекцияның сүтті бағыттағы ІҚМ саны	мың бас				7	9
НК	Етті және сүтті мал шаруашылығында селекциялық-асыл тұқымдық жұмысты жүргізуге арналған субсидиялаумен қамтылған мал басының саны	мың бас				238	266
НК	Жеке қосалқы шаруашылықтардан қалыптастырылған қоғамдық табында шағылыстыру үшін пайдаланылатын, күтіп-бағуға берілетін субсидиялаумен қамтылған етті тұқымды асыл тұқымды бұқалардың саны	мың бас				1	2
НК	Субсидиялаумен қамтылған ауыстырып салынған эмбриондардың саны	мың дана				1,1	2
НК	Жасанды ұрықтандыруға арналған субсидиялаумен қамтылған ұрық дозаларының саны	мың доза				285	266
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған тәуліктік балапандар (етті бағыттағы) саны	мың бас				287	308
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған тәуліктік балапандар (жұмыртқа бағытындағы) саны	мың бас				737	876
НК	Сатып алынатын инкубациялық жұмыртқа саны	мың дана				4381,0	4436
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған қойлардың асыл тұқымды төлдерінің саны	мың бас				135,6	149,
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған маралдардың асыл тұқымды төлдерінің саны	мың бас				0,2	0,2
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған шошқалардың асыл тұқымды төлдерінің саны	мың бас				6,5	7,2
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған жылқылардың асыл тұқымды төлдерінің саны	мың бас				3,5	3,9
НК	Субсидиялаумен қамтылған сатып алынған түйелердің асыл тұқымды төлдерінің саны	мың бас				0,4	0,5

НК	Қой шаруашылығында асылдандыру жұмысын жүргізуге арналған субсидиялаумен қамтылған ұсақ мал басының саны	мың бас				1077	1185
НК	Селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс жүргізуге арналған субсидиялаумен қамтылған ірі қара мал басының саны	мың бас					
ІІІ	Асыл тұқымды мал шаруашылығын дамытуды субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	15 590 610	20 000
	Ауыл шаруашылығы малдарының тұқымдары мен түрлері бойынша қоғамдық бірлестіктер арқылы асыл тұқымды жануарларды басқару жөніндегі процесті ғылыми-консалтингтік сүйемелдеуді жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	105 000	125 000
	4.2.4.3 Тауарлы балық өсірудегі тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжауызы						
НК	Құнды балық түрлерінің асыл тұқымды толықтырушы-аналық үйірінің субсидиялаумен қамтылған тірідей салмағы	кг				-	-
	Тауарлы балық өсіруді дамытуды көздейтін заң жобасының тұжырымдамасын әзірлеу	мың теңге	В А К қорытындысы	2013 жылғы IV тоқсан	АШМ	0	0
	Тауарлы балық өсіру саласын дамыту үшін нормативтік-әдістемелік базаны қамтамасыз ету	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	101 500	158 000
	Құнды балық түрлерінің толықтырушы-аналық үйірін күтіп-бағуға арналған			2017 жылдан бастап жыл		0	0

III	шығындарды субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері		
4.2.5 Ауыл шаруашылығы шикізатын терең өңдеу өнімдерінің өндірісі үшін тауарлардың, жұмыстардың және кө							
НК	Субсидиялаумен қамтылған өндірілген өнім көлемі, мың тонна, оның ішінде:						
	- құрғақ сүт					-	3,2
	- сары май					-	15,7
	- ірімшіктер					-	7,0
	- қызылшадан алынған қант					-	51,6
III	Өңдеу кәсіпорындарының ақ қант өндіру үшін шикізат (қант қызылшасын) сатып алуға арналған шығындарын субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	0	2 03,
	Өңдеу кәсіпорындарының құрғақ сүт, сары май және ірімшік өндіру үшін шикізат сатып алуға арналған шығындарын субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	0	9 92,
	Өңдеу кәсіпорындарының крахмал өнімдерін өндіру үшін жүгері сатып алуға арналған шығындарын субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	2017 жылдан бастап жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері		
4.2.6 Қаржылық көрсетілетін қызметтердің экономикалық қолжетімділігін арттыру							
4.2.6.1 Кредиттер мен лизингтің экономикалық қолжетімділігін арттыру							
НК	Лизингті қоса алғанда, сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау есебінен АӨК субъектілеріне берілген кредиттер сомасы	млрд. теңге				100	326,
НК	ЕДБ-ны, микрокредиттік ұйымдарды және кредиттік серіктестіктерді қорландыру есебінен АӨК субъектілері алған кредиттер сомасы	млрд. теңге				3	5
НК	Ауыл шаруашылығы техникасының жалпы паркіндегі жаңартылған ауыл шаруашылығы техникасының үлесі:						
	5-8 тартым сыныбының тракторлары	%					49,9

	3 және одан төмен тартым сыныбының тракторлары						55,8
	астық жинау комбайндары						56,6
	егу кешендері және сепкіштер						48,7
III	АӨК субъектілеріне негізгі және айналым қаражатын толықтыруға берілген кредиттер мен лизинг бойынша сыйақы мөлшерлемесін өтеу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	6 400 000	21 3'
	оның ішінде: тамақ және өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындарына					3 400 000	4 01'
	АӨК-ні дамытуды ынталандыру жөніндегі мемлекеттік саясатты іске асыру үшін "ҚазАгро" ҰБХ" АҚ-ның жарғылық капиталын арттыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	14 100 000	0
	ЕДБ-ны қорландыру жөніндегі іс-шараларды іске асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	3 000 000	5 00'
4.2.6.2	Агроөнеркәсіптік кешен субъектілерінің қаржы институттары алдындағы қарыздарын сақтандыру және кепілдендіру						
НК	Қаржы институттары АӨК субъектілеріне қарыздарды сақтандыру және кепілдендіру жүйесі арқылы берген кредиттер сомасы	млрд. теңге					105,4'
III	АШТӨ-нің қаржы институттары алдындағы қарыздарын кепілдендіру және сақтандыру қағидаларын әзірлеу және бекіту	мың теңге	Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы	2013 жылғы III тоқсан	АШМ	0	0
	АӨК субъектілерінің қаржы институттары алдындағы қарыздарын кепілдендіру және сақтандыру жөніндегі іс-шараларды іске асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	7 62:
	оның ішінде: тамақ және өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындарына					0	2 09
4.2.7	Басым инвестициялық жобаларды іске асыру шеңберінде тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің сақтандыру және кепілдендіру						
НК	Инвестициялық субсидиялар есебінен тартылған инвестициялар көлемі	млрд. теңге					100
	Жаңа өндірістік қуаттарды салуға не жұмыс істеп тұрғандарын кеңейтуге бағытталған инвестициялық салымдар кезінде АӨК субъектілері жұмсаған шығыстардың бір бөлігін өтеу жөніндегі қағидаларды әзірлеу және бекіту	мың теңге	Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы	2013 жылғы 1 тамыз	АШМ	0	0

Ш	АӨК-нің басым бағыттарын дамытуға арналған инвестициялық салымдар кезінде АӨК субъектілері жұмсаған шығындарды субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	25 4				
	оның ішінде: тамақ және өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындарына					0	1 55				
4.2.8	Білім беру қызметтерінің, аграрлық ғылым нәтижелері мен консультациялық көрсетілетін қызметтердің эко										
НК	АӨК-де практикада қолданылатын отандық ғылыми әзірлемелер саны	бірлік				0	0				
НК	Білім тарату жүйесінің көрсетілетін қызметтерімен қамтылған АӨК субъектілерінің саны	адам				2 375	10 1				
НК	Агротехнологиялар трансферті және оларды коммерцияландыру жөніндегі іске асырылған инновациялық жобалардың саны	бірлік				2	12				
	АӨК-ні ғылыми қамтамасыз етуді жүзеге асыру, оның ішінде:	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	5 640 577	10 1				
	бағдарламалық-нысаналы					3 457 805	4 79				
	гранттық қаржыландыру					0	2 00				
	базалық қаржыландыру					2 182 772	3 36				
	Білім беру жүйесін дамытуды жүзеге асыру					мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	136 236	504
	Агротехнологиялар трансферті және оларды коммерцияландыру жүйесін жетілдіруді және оған қызмет көрсетуді жүзеге асыру					мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	4 27
Ш	"Шортанды" халықаралық ауыл шаруашылығы зерттеу орталығының және Оңтүстік Қазақстан зерттеу орталығының базасында интеграцияланған ғылыми-білім беру кешендерін (орталықтарын) құру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	286				
	Ғылыми-зерттеу инфрақұрылымын жаңғырту және дамыту	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	3 65				

	АШТӨ-нің ғылыми әзірлемелерді енгізуге арналған шығындарын субсидиялауды жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2016 жылдан бастап жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	0
	АӨК субъектілерін ақпараттық-консультациялық қамтамасыз етуді жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	533 651	587 4
	FAO-ның Қазақстандағы өкілдігін ашу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	20 000
4.3-міндет. Агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін мемлекеттік қамтамасыз ету жүйелерін дамыту							
4.3.1 Фитосанитариялық қауіпсіздік жүйесін дамыту							
НК	Карантиндік және аса қауіпті зиянды организмдердің таралу қаупінің коэффициенті					1,02	1,00
ІІІ	Фитосанитариялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	6 184 468	5 920 000
	Өсімдіктер зиянкестерін, арамшөптерін және ауруларын зерттеу жөніндегі зертханаларды және фитосанитариялық қауіпсіздік саласындағы ведомстволық бағынысты ұйымдарды заманауи жабдықпен жарақтандыруды жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 15 ақпан	АШМ	33 600	127 400
4.3.2 Ветеринариялық қауіпсіздік жүйесін дамыту							
НК	Өндірісі халықаралық стандарт бойынша сертификатталған ветеринариялық препараттарды пайдалана отырып, жануарлардың аса қауіпті ауруларына арналған диагностикалық зерттеулер үлесі	%				7	20
НК	Өндірісі халықаралық стандарт (оның ішінде GMP-стандарты) бойынша сертификатталған жануарлардың аса қауіпті ауруларына қарсы қолданылатын иммундық-профилактикалық ветеринариялық препараттар үлесі	%				25	30
НК	Мониторингтік зертханалық зерттеулерге ұшыраған тамақ өнімдерінің үлесі	%					0,13
	Өндірісі халықаралық стандарт бойынша сертификатталған ветеринариялық препараттарды пайдалана отырып, аса қауіпті инфекцияларға жануарлар ауруларының диагностикалық зерттеулерін жүргізу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	7 235 488	7 740 000

III

Жергілікті деңгейде эпизоотияға қарсы іс-шаралар жүргізу	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	11 150 207	11 9
Ветеринария бойынша референттік зерттеулер жүргізу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	287 370	307
Ауыл шаруашылығы жануарларын бірдейлендіру рәсімдерін жүргізу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 10 наурыз	АШМ, облыстардың әкімдіктері	0	1 45
Жануарларға арналған ветеринариялық зертханалар мен виварийлер салуды аяқтау	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	5 637 782	8931
Ветеринариялық зертханаларды материалдық-техникалық жарақтандыруды қамтамасыз ету	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	1 935 700	3 01
Жануарлардың аса қауіпті аурулары бойынша инфекция ошақтарын уақтылы анықтауды, оқшаулауды және сауықтыруды қамтамасыз ету	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	3 258 474	3 48
Өндірісі халықаралық стандарт бойынша сертифициратталған жануарлардың аса қауіпті ауруларына қарсы ветеринариялық препараттарды сатып алуды қамтамасыз ету	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	5 311 780	6 02
Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің ведомстволық бағынысты ұйымдарын материалдық-техникалық жарақтандыруды қамтамасыз ету	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	418 500	140
Жергілікті атқарушы органдар елді мекендерді кәдеге жарату қондырғыларымен (инсинераторлармен) қамтамасыз ете отырып құрған ветеринариялық пункттері бар ветеринариялық ұйымдарды материалдық-техникалық қамтамасыз ету	мың теңге	АШМ-ге ақпарат	жыл сайын 15 ақпан	облыстардың әкімдіктері	9 670 169	6 31

	Қазақстан Республикасының ветеринариялық заңнамасын тамақ қауіпсіздігі мәселелері бойынша халықаралық стандарттарға сәйкес жетілдіру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	0
	Тамақ өнімдерін жануарлардан алынатын өнімдерде қалдық заттардың бар-жоқтығына мониторингтеу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2015 жылдан бастап жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	134
	Ветеринария қызметінің қызметкерлеріне еңбекақы төлеу жүйесін жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу және енгізу	мың теңге	ЭБЖМ-ге ұсыныстар	2013 жылғы IV тоқсан	АШМ	0	0

4.4-міндет. Агроөнеркәсіптік кешенді мемлекеттік реттеу жүйелерінің тиімділігін арттыру

4.4.1 Ауыл шаруашылығына агрохимиялық қызмет көрсету тиімділігін арттыру

НК	Егіндік жерлерді агрохимиялық зерттеп-қарау алаңы	млн. га				3,5	3,5
Ш	Топырақтың агрохимиялық құрамын айқындау бойынша ғылыми-әдістемелік қызметтер көрсету	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	573 154	470
	Ауыл шаруашылығы өндірісінің агрометеорологиялық және ғарыштық мониторингін жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	48 408	48 40
	Тракторларды, тіркемелерді, өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы мелиорациялық және жол құрылысы машиналары мен механизмдерін мемлекеттік есепке алу мен тіркеуді жүзеге асыру	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	6 956	6 950

4.4.3 Ауыл шаруашылығы дақылдарын мемлекеттік сорттық сынау тиімділігін арттыру

НК	Неғұрлым өнімді және құнды сорттарды анықтау жөніндегі сорттық тәжірибелер саны	бірліктер			6725	6725	6725
Ш	Ауыл шаруашылығы дақылдарын сорттық сынау бойынша қызметтер көрсету	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	514 301	3 570

4.4.4 Агроөнеркәсіптік кешен субъектілері үшін мемлекеттік қызметтер көрсету жүйесін дамыту

НК	Электрондық форматқа көшірілген мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің үлесі	%				55 (20 көрсетілетін қызмет)	28 көрсетілетін қызмет
	"АӨК саласындағы бірыңғай ақпараттық кеңістікте электрондық-ақпараттық ресурстарды, жүйелерді және	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2014 жылғы 10 наурыз	АШМ	1 604 909	0

III	ақпараттық-коммуникациялық желілерді дамыту" ТЭН-ін (АӨК-Тұғырнама) іске асыру						
	"АӨК саласындағы бірыңғай ақпараттық кеңістікте электрондық-ақпараттық ресурстарды, жүйелерді және ақпараттық-телекоммуникациялық желілерді дамыту" ТЭН-ін (АӨК-Тұғырнама) түзету	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2013 жылғы I тоқсан	АШМ	0	0
4.4.5	Ауыл шаруашылығында техникалық реттеу жүйесін дамыту						
НК	АӨК өнімдерінің ЕАЭО-ның техникалық регламенттеу жүйесімен қамтылу үлесі	%				58,3	75
III	"Ет және ет өнімдерінің қауіпсіздігі туралы" КО техникалық регламентінің жобасын әзірлеу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2013 жылғы III тоқсан	АШМ	0	0
	"Тыңайтқыштардың қауіпсіздігі туралы" КО техникалық регламентінің жобасын әзірлеу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2014 жылғы III тоқсан	АШМ	0	0
	"Сүтке және сүт өнімдеріне арналған техникалық регламент" КО техникалық регламентінің жобасын әзірлеу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2014 жылғы III тоқсан	АШМ	0	0
	"Азық және азық қоспаларының қауіпсіздігі туралы" КО техникалық регламентінің жобасын әзірлеу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2015 жылғы III тоқсан	АШМ	0	0
	"Балық және балық өнімдерінің қауіпсіздігі туралы" КО техникалық регламентінің жобасын әзірлеу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2016 жылғы III тоқсан	АШМ	0	0
	"Құс етінің қауіпсіздігі туралы" КО техникалық регламентінің жобасын әзірлеу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	2017 жылғы III тоқсан	АШМ	0	0
	ЕАЭО техникалық регламенттерінің талаптарын орындауға қажетті бірыңғай стандарттар тізбесіне қосу үшін ұлттық, мемлекетаралық, халықаралық стандарттарға талдау жүргізу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	0
	ЕАЭО техникалық регламенттерінің талаптарын орындауды қамтамасыз ететін мемлекетаралық стандарттар әзірлеуге ұсыныстар дайындау	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	жыл сайын 10 наурыз	АШМ	0	0
	ЕАЭО техникалық регламенттерін қолданысқа енгізуге дайындау және олардың талаптарын			ЕАЭО Комиссиясы шешімдерінің			

	түсіндіру бойынша дөңгелек үстелдер, семинарлар, консультациялар өткізу	мың теңге	ҰЭМ-ге ақпарат	келіп түсуіне қарай, жарты жылда 1 рет	АШМ	0	0
4.4.6	Агроөнеркәсіптік кешендегі мемлекеттік бақылау және қадағалау жүйесінің тиімділігін арттыру						
НК	Қазақстан Республикасының өсімдік шаруашылығы және фитосанитариялық қауіпсіздік саласындағы заңнамасының талаптарын бұзғаны үшін берілген нұсқамалардың орындалу үлесі	%				85	87
НК	Қазақстан Республикасының ветеринария саласындағы заңнамасының талаптарын бұзғаны үшін берілген нұсқамалардың орындалу үлесі	%				86	88
НК	Ақпараттық жүйені пайдалана отырып, өсімдік шаруашылығы және фитосанитариялық қауіпсіздік саласындағы тексерулер жоспарларына енгізілген субъектілердің қамтылу үлесі	%					
НК	Ақпараттық жүйені пайдалана отырып, ветеринариялық қауіпсіздік саласындағы тексерулер жоспарларына енгізілген субъектілердің қамтылу үлесі	%					
III	Бақылау мен қадағалауды жүргізген кезде профилактикалық сипаттағы және өсімдіктер карантині саласындағы заңнаманы бұзғаны үшін жауапкершілікті қатаңдату шараларын енгізуді көздейтін заң жобасының тұжырымдамасын әзірлеу	мың теңге	ВАК қорытындысы	2013 жылғы IV тоқсан	АШМ	0	0
	"АӨК саласындағы бірыңғай ақпараттық кеңістікте электрондық-ақпараттық ресурстарды, жүйелерді және ақпараттық-коммуникациялық желілерді дамыту" ТЭН-ін (АӨК-Тұғырнама) әзірлеу және белгіленген тәртіппен бекіту	мың теңге	ЭБЖМ-ге ақпарат	2013 жылғы IV тоқсан	АШМ	0	0
АӨК-ні қаржыландыру бойынша жиыны, мың теңге, мыналарды қоса алғанда:						339 717 096	4 6 : 971
РБ есебінен:						156 295 487	2 8 : 765 :

ЖБ есебінен:	28 266 609	28 266 609
ҰҚ есебінен:	0	0
облигациялық қарыздар есебінен:	150 000 000	150 000 000
"АКК" АҚ-ның меншікті қаражаты есебінен:	2 155 000	0
"ҚазАгро" ҰБХ" АҚ-ның меншікті қаражаты есебінен:	3 000 000	5 000 000
Бюджеттік қаржыландыру (РБ және ЖБ) есебінен жиыны, мың теңге	1 845 621 609	3 101 609

* – сомалар тиісті қаржы жылына арналған мемлекеттік бюджетке сәйкес нақтыланатын болады

Ескерту: Аббревиатуралар мен қысқартулардың толық жазылуы

ҚР	Қазақстан Республикасы
РФ	Ресей Федерациясы
АҚШ	Америка Құрама Штаттары
ЕО	Еуропалық одақ
КО	Кеден одағы
ТМД	Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы
ОА	Орталық Азия
ДСҰ	Дүниежүзілік сауда ұйымы
БЭК	Бірыңғай экономикалық кеңістік
БҰҰ	Біріккен Ұлттар Ұйымы
ЭЫДҰ/ OECD	Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы
ФАО/FAO	Азық-түлік және ауыл шаруашылығы ұйымы
АШМ	Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі
Қаржымині КБК	Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Кедендік бақылау комитеті
АӨК	агроөнеркәсіптік кешен
ЖІӨ	жалпы ішкі өнім
РБ	республикалық бюджет
ЖБ	жергілікті бюджет
ҰҚ	Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры
ҒЗТҚЖ	ғылыми-зерттеу, тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар
ЕДБ	екінші деңгейдегі банктер
ЖҚШ	жеке қосалқы шаруашылық
АШТӨ	ауыл шаруашылығы тауарын өндіруші
ІҚМ	ірі қара мал
ҰМ	ұсақ мал

ГАЗ	геоакпараттық жүйе		
ХҚКО	халыққа қызмет көрсету орталығы		
GMP	тиісті өндірістік практика		
GLP	тиісті зертханалық практика		
ЕАЭО	Еуразиялық экономикалық одақ		
ҰЭМ	Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі		
НИ	нысаналы индикатор		
НК	нәтижелер көрсеткіші		
І Ш	і с - ш а р а		
А Н Т	а ғ ы м д а ғ ы	н ы с а н а л ы	т р а н с ф е р т т е р
НТ	нысаналы трансферт		
ВАК	Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Заң жобалау қызметі мәселелері жөніндегі ведомствоаралық комиссия		
"АКК" АҚ	"Азық-түлік келісімшарт корпорациясы" акционерлік қоғамы		

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК